Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 131 (13620) | 1974 оной июниин 7, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ҺУНГАГШЫН ҮГЭ

[З]ОЛ ЖАРГАЛАЙ ТҮЛӨӨ [Д]УУГАА ҮГЭХЭБ

...р хоногой үнгэрхэ бүри ...эй Верховно Соведэй ...лта ойртожол байна. Бү... ...ярадай энэ һайндэрые ...хүн бүхэн политическэ, ...й ехэ дэбжэлтын охин ...р ...угтажа байнхай. ...-эй бүхы һунгагшадта, ...инуудта КПСС-эй ЦК-...ндаһан Хандалга бэшэ-...нзэгы удхатай үгэнүүд ...ан бүхэндэ зориг тү-..., шэнэ амжалтада ...на бшуу.

... оронойнгоо хурдан түр-... һалбаран хүгжэжэ бай-... бидэнэр булта баярла-..., омогорхонобди. Урда ...һунгалтаһаа хойшо үн-... дүрбэхэн жэлэй тур-... оронойнгоо промышлен-..., хүдөө ажахые, соёл гэ-... хүгжөөхэ, арад зоной ...үдал улам һайжаруулха ... хэды ехэ алхамууд ...? Энээниие бидэнэр ...ынгөө республикын, ай-..., совхозой байдал дээ-...шье харанабди. Респуб-...мнай ниислэл Улаан-Үдэ ...жэл ерэхэ бүри гоё һай-...боложо, шэнэ шэнэ гэр-..., промышленна предприя-... бодхоогдожо байдаг. ...шье Мухар-Шэбэр тос-... Суулгада хэды ехэ ба-... хэгдэнэ гээшэб. Энэ-... бүхыдөө арад зоной аша ... бүтээгдэнэ гэжэ бидэ-...айса мэдэнэбди.

...лэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ... съездын түүхэтэ шиид-...ие бэелүүлнэ, ороной ... промышленность, хүдөө ...ые хүсэтэ техникээр хан-... таряашад, малшадай ...ые хүнгэдхэхэ талаар ай-...р ехэ туһаламжа хүргэ-...йна. Манай совхоз эдэ ...үүдтэ хэдэн олон шэнэ ...р, автомашина болон ... техникэ, минеральна ...үүлгэ ехээр абаһан бай-... Иигэжэ энэ жэлэй хаба-... тарилгые богони болзор-...йн шанартайгаар үнгэр-... байнабди. Тэрэшэлэн ...здомнай малай шэнэ бай-... олоор баригдана.

...ртиимнай Центральна ...ет энэ Хандалга бэшэг ...оо совет эхэнэрнүүдэй ...ые, ажал ябуулгые ун-...р сэгнэһэн, эхэнэрнүүдтэ ...үйгөөр ажаллаха, үхи-... һайнаар хүмүүжүүлхэ ... арга олгохо тушаа бэе-...дэжэ байһан хэмжээ-... тухай тогтоһон байна. ...үгэдэ бидэнэрые, ажалша ... эхэнэрнүүдые, бүри ...ар хүдэлхые, үхибүүдээ ...ар хүмүүжүүлхые уряал-...ээшэ.

... хорёод жэлдэ түрэл ню-... тугалшанаар ажалла-... ябанаб. Һүүлэй гурбан ... нялха тугалнуудые 20 хоноторнь харууһалнаб. Жэлдээ 350—360 тугал тэнжээжэ, боро эдеэндэ оруулжа тушаанаб. Тиихэдээ элдэб олон арга хэрэглэжэ, тугалнуудаа гарзада оруулангүйгөөр томо болгодог байнаб. Хүбүүн басаган хоёрни һургуулида һурана. Эхэмни пенсидэ гаранхай. Иигэжэ совет засагай гэрэлтэ наран доро бидэнэр жаргажа һууна гээшэбди. Тиимэһээ энэ һарын 16-да гүрэн түрынгөө дээдэ зургаанда эрхим хүбүүд, басагадаа һунгаха байна. Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө бидэнэр, совхозой бүхы ажалшад, һунгагшад үглөө эртүүр дуугаа үгэхэбди. Тиихэдээ арад зонойнгоо зол жаргалай түлөө дуугаа үгэхэ байнабди.

Манай Эхэ ороной нэрэ соло, хүндэнь дэлхэй дээрэ хэзээ хэзээнэйхиһээ дээдэ хэмжээндэ байна гэжэ мэдэнэбди. Дайн байлдаангүйгөөр бүхы асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ гэһэн манай ленинскэ партиин, Совет правительствын, бүхы социалис оронуудай эдэбхи үүсхэл бүхы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэндэ дэмжэгдэнэ, энэ политикые хархис гүрэнүүдэй холо бодолготой хүтэлбэрилэгшэдшье ойлгодог болоо гэжэ һанахада, омогорхохоор байна. Һунгалтын үдэр дуугаа үгэхэдөө, амгалан байдалай алтан наран хиртэнгүй байһай гэһэнтэй адли болоно.

Манай парти, правительство үнэн сэдьхэлһээ габшагайгаар ажаллажа байһан хүнүүдые урмашуулдаг, али болохоор дэмжэдэг байна. Манай аймагай, республикын хүдөө ажахын, промышленностиин олон түрүүшүүл үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна. Тэдэнэрэй тоодо минии хэһэн ажалые ехээр сэгнэжэ, намайе Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаһан байна. Энээндэ ехэл баяртайб, бүри һайнаар ажаллаха гэжэ оролдоноб. Мүнөө жэлэй 5 һарада 190 нарай тугал абажа, гарзагүйгөөр 20 хоногто тэнжээжэ, бусад тугалшадта дамжуулһан байнаб. Бүгэдэ арадай һайндэр — июниин 16-да эрхим хүбүүд, басагадайнгаа түлөө нэгэ хүн шэнги дуугаа үгэхэдөө, манай ороной ажалша зон бүгэдөөрөө золтой жаргалтай, ажалдаа амжалтатай ябаг гэжэ үреэхэ байнаб.

Б. БАЗАРСАДАЕВА,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой тугалшан, Буряадай АССР-эй габьяата малшан.

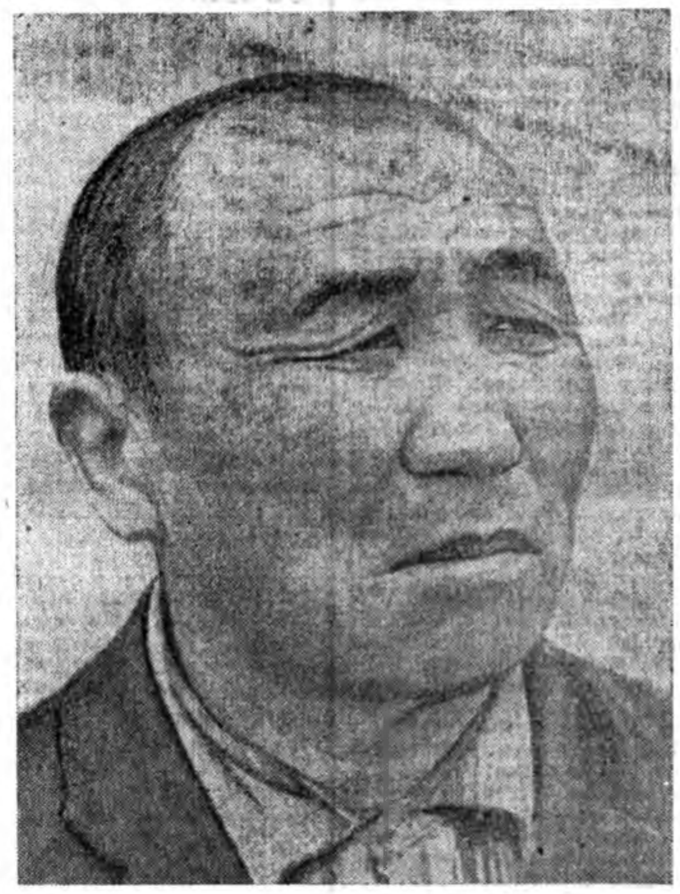

Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой бэрхэ хонишон Санжа Тучинович Ямпилов жэлһээ жэлдэ һайн амжалта туйладаг түрүү хүнүүдэй нэгэн юм. Малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ онсо шалгарһанайнгаа түлөө үнгэрэгшэ жэлдэ Санжа Тучинович Ленинэй орденоор шагнагдаһан алдартай.

Байгша ондо нүхэр Ямпилов харууһалжа байһан 584 эхэ хониһоо 576 хурьга абаад, тэдэнээ һайнаар түлжүүлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү хонишодой нэгэн С. Т. Ямпиловые харанат.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

Тодорхойлхы жэлэй ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

ОЛОН ЖЭЛЭЙ НОГОО ЕХЭЭР ТАРИХАНЬ

Таряалан, сабшалангай ургаса һайжаруулха габшагай хоёр һарада бүтээхэ ажалаа Хүрбын совхозой механизаторнууд болон луговодууд амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Энэ ажахы хоёр һарын туршада 4 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха даабаря 5400 тоннодо хүргөө гэхэ гү, али хараалһан даабаринь 135 процент дүүргэгдөө. Бэлшээри, сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулагдаа.

Байгша ондо тус ажахы олон жэлэй ногоо үшөө ехэ талмайда тариха түсэбтэй. Мүнөө эндэ иимэ ногооной 122 центнер үрэһэн бии.

Ажахын сабшалан дээрэ түгэс оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна отряд, отделениинүүдтэ иимэ түхэлэй 13 звено ажаллана. Отрядай мэдэлдэ 9 трактор болон бусад оньһон машина даалгагданхай. Тус коллектив хараалһан даабаряа амжалтатайгаар дүүргэжэ, үбһэ ногооной тогтууритай һайн ургаса хуряажа абаха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхаар эрмэлзэнэ.

Хүрбын совхоздо дүй дүршэлтэй луговодууд олон юм. Тэдэнэй дунда Октябриин революциин ордента Ракшаев, Шевченко, Очиров, Дашинимаев болон бусад ороно. Жэшээнь, ажахын бэрхэ луговод Шевченко үнгэрэгшэ жэлдэ даажа байһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 26 центнер үбһэ хуряажа, хараалһан даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ шадаа һэн.

Нииытынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула совхозой луговодууд мүнөө үедэ оролдосотойгоор ажаллажа байнхай.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хоринн аймаг.

Л. И. БРЕЖНЕВ МУХАММЕД ДАУДТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Даудтай июниин 5-да Кремль соо уулзажа хөөрэлдэбэ.

Ажабайдалай элдэб асуудалнуудаар, мүн хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар Советскэ Союзай ба Афганистанай Республикын хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэһэн байна.

(ТАСС).

КРЕМЛЬ СОО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныи, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын ба Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Даудай хоорондо хөөрэлдөөнүүд июниин 5-да Кремль соо болобо.

Советскэ Союзтай хани барисаата Афганистанай Республикын толгойлогшые совет хүтэлбэрилэгшэд халуунаар амаршалаа. Советскэ Союзай ба Афганистанай Республикын хоорондохи заншалта хани хүршэ ёһоной харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Хоёр гүрэнэй хоорондохи хани барисаан, али бүхы харилсаа холбоон хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада саашадаашье үргэдэн хүгжэхэ юм гээд найдажа байһанаа мэдүүлбэд.

Хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын гол шухала хэдэ хэдэн асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэә. Эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба гүрэнүүдэй хоорондын адли тэгшэ эрхэтэй харилсаае хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ саашадаашье харилсаатай байха хүсэлэнтэй байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Хөөрэлдөөнүүд хани ёһоной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

НҮХЭД А. Я. ПЕЛЬШЕ, Ю. В. АНДРОПОВ ҺУНГАГШАДТАЯ УУЛЗАБА

РИГЭ. (ТАСС). Латвиин ССР-эй Кировскэ округой һунгагшад хүдэлмэришэдэй, дээдэ һургуулинуудай, соёлой эмхи зургаануудай коллективүүдэй суглаанууд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ Арвид Янович Пельшиие СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ һэн. Ажалшадай түлөөлэгшэд депутадта кандидадтаяа июниин 5-да уулзаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедэй Политбюрое сугларагшад хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаһан байна.

Партиин Рижскэ городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Э. Я. Аушкап уулзалга нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюурнууд — Латвиин П. Стучкын нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй ректор, профессор В. О. Миллер, «Страуме» заводой слесарь-хабсаргагша С. В. Валенецe нүхэр А. Я. Пельшиин ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрөөд, һунгалтын үдэр Эсэгэ оронойнгоо эрхим хүбүүд, басагадай — коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень Латвиин, тэрэнэй ниислэл хотын ажалшадые уряалба.

Удаань А. Я. Пельшиин үгэ хэлэхэдэ, сугларагшад халуунаар угтаһан байна.

***

СТУПИНО (Московско область). (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Московско областиин Каширска һунгуулиин округой һунгагшад депутадта кандидат КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ Юрий Викторович Андроповтой уулзаба.

Партиин Ступинска городской комитедэй нэгэдэхи секретарь А. М. Махов суглаа нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое сугларагшад хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаа.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — Ступинска үйлэдбэриин-конструкторска нэгэдэлэй пресовщица Л. П. Григорьева нүхэр Ю. В. Андроповой намтар тухай хөөрөөд, коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхыень бүхы һунгагшадые уряалба.

Удаань сугларагшадаар хани халуунаар угтагдан Ю. В. Андропов үгэ хэлээ.

Журналай тугта орден зүүлгэгдэбэ

Ветеринарна эрдэм наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ, мал ажалые хүгжөөхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлэн хабаадуулха талаар ехэ габьяатай байһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «Ветеринария» журнал «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Түрүүшын номеройнь гараһанһаа хойшо 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ойн баярай конференци дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянский энэ үндэр дээдын шагнал журналай түлөөлэгшэдтэ барюулба.

Ойн баярай конференцидэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ бэшэг абаһан байна.

(ТАСС).

Совет делегаци — США-да

САН-ФРАНЦИСКО. (ТАСС-ай тусхай корр.). Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко түрүүтэй Советскэ Союзай республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэришэдэй делегаци Холбоото Штадууд соогуур аяншалгаяа дүүргээд, Сан-Франциско хотодо ерэбэ.

Нютагай хэблэлэй түлөөлэгшэдтэй уулзажа, энэ хототой танилсалгаяа эхилээ. А. П. Ляшко пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, орон соогуур ябаһан тухайдаа хөөрэбэ.

Үнэн зүрхэнэй амаршалганууд

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын байгуулагдаһаар табан жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Косыгин Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын, бүхы совет арадай үмэнэһөө Сүлөөрэлгын Национальна фронтдо, Революционно саг зуурын правительствада, Урда Вьетнамай баатар арад зондо үнэн зүрхэнэй, аха дүү ёһоной халуун амаршалгануудые эльгээбэ.

Урда Вьетнамые Сүлөөлхэ Национальна фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Зүбшэлэлгын Соведэй Түрүүлэгшэ, доктор **Нгуен Хыу Тходо,** Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Түрүүлэгшэ, доктор **Хюинь Тан Фатда** эльгээгдэһэн телеграмма дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдээ ехэ шэнэ амжалтануудые туйлан, Урда Вьетнамай патриодууд энэ гайхамшагта һайндэрөө угтаба.

Сүлөөрэлгын Национальна фронт ба Революционно саг зуурын правительство хадаа Урда Вьетнамай арад зоной үндэһэн аша туһые хамгаалдаг ори ганса түлөөлэгшэд болоно гэжэ совет арад тоолохо зуураа, амгалан тайбан, бэеэ дааһан байдалтай, демократическа ба нейтральна Урда Вьетнамай түлөө тэмсэлдэнь эдэниие дэмжэжэ байһанаа батаар мэдүүлнэ. Урда Вьетнамай асуудалые бүтэмжэтэй һайнаар шиидхэхэ программа табиһан РЮВ-эй ВРП-гэй 1974 оной мартын 22-ой дурадхалые совет хүнүүд бүрин һайшаана.

Интернационализмын ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай ленинскэ гол ёһонуудта үнэн сэхэ совет хүнүүд Урда Вьетнамай патриодуудые хододоо дэмжэдэг юм. Тиин Парижай хэлсээе бодото дээрэнь бэелүүлжэ, Вьетнамда бата эб найрамдал хангахын тула өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ саашадаа хэхэ байна.

(ТАСС).

Агууехэ поэдэй ойн хүндэлэлдэ

А. С. Пушкинай түрэһөөр 175 жэлэй ойе аха дүү республикануудай арад зон үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Кишинёв хотодо үнгэргэгдэһэн научна конференци поэдэй Молдавида байха үедөө бэшэһэн зохёолнуудта зорюулагдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ А. С. Пушкинай зохёолнууд молдаван хэлэн дээрэ 25 удаа хэблэгдэн гараһан байна.

***

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн совет литературын түлөөлэгшэд Каспиин нефтьшэдтэ ерэжэ, ородой литературын агууехэ поэдэй түрэһэн үдэрые тэмдэглэлсээ. Энэ баярта ойдо зорюулагдаһан литературно-уран һайханай үдэшэдэ Бакугай олон зуугаад хүн хабаадаба.

***

«Пушкин ба совет поэзи» гэһэн бүхэсоюзна научна конференци хоёр үдэрэй турша соо Ереванда үнгэргэгдэһэн байна. СССР-эй Наукануудай академиин А. М. Горькиин нэрэмжэтэ дэлхэйн литературын институт, Тбилисиин, Азербайджанай, Ереванай университедүүд тэрэниие эмхидхээ.

(ТАСС).

Малай зунай бэлшээри—харюусалгатай хаһа

[З]УҺАЛАН БҮХЭНДЭ—ЗОХИД БАЙРА

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хонидой, [ху]рьгадай, тугал, буруунуудай зуһаха газарта дээрэе һарабша[т]алтатай байра, сарайнуудые түхеэрнэ

...һаа хойшо манай ажа-... хонидой үбэлэй байра ...дээ сабшалан, тарла-... дүтэ түхеэрэгдэнхэй ... Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, ... үбһэ тэжээл зөөхэдэ дү-... гаргаша багатай боложо ... Хоёрдохеёр, намар ... болотор, үбэлдөө хо-... адуулхада һайн бэл-... дүтэ байха ёһотой ха ...

...сал таряалан, сабшалан-... дүтэ байһан малые, илан-... хонидые хабар эртэ тэн-... гаргажа, зунайнь бэл-... нүүлгэхэ гээшэ ехэ ... Юуб гэхэдэ, хонид ха-... болотор сабшалан ... бэлшээ һаа, һая гаража ... ногооe үндэһөөрнь ... эдижэрхихэ, гэшхэ-... эсэстээ ургасыень доошо-... байна ха юм.

...мэһээ майн эхеэр, яда-... сагта майн тэн болотор ... хонидые хурьгадтайнь, ...үүдые хуу сабшалан ... заатагүй гаргажа, зу-...дань нүүлгэхэ баатай ...гбди. Теэд зунай байрын ... түхеэрэгдээгүй, хони-... һууха гэрэй задагай ..., дулаалагдаагүй бай-... дээрэһээ олонхи хонишод ... эхсэр зуһаландаа зөөхэ ...гүй байдаг. Энэншье гай-... ха юм даа. Ходо ду-... байрада байһан хурьга-... хээрын отарада задагай ... соо байлгаха аалши? ...гүй. Тэдэш абаһаар газаа ...ходоо, даража зүдэрхэ, ... абажа болохо ха юм. ...шье жэл бүхэндэ ша-... манай эндэ май—июнь ... илангаяа һүниндөө хүйтэн байдаг, хюруу унадаг. Энээнһээ боложо, задагай хорёо соо хоноходоо, хурьгад зүдэрнэ, муудана, турана, үлбэртэнэ, зариманиинь гарзална бшуу. Илангаяа май, июнь һарада талада бэлшэжэ ябаад, үдэрын халуудаһан хурьгад һүнинь даарадаг. Шанга һалхи, бороогой болоходо, халхабшагүй талада байһан хони, хурьгад абаһаар шэрбэгэдэдэг байна. Царай хурьгад ехээр даараһанһаа боложо, гэдэһэ дотороо үбдэхэ, ханяаха. Эсэстээ тиимэ хурьгад ёһоор оодолхэшьегүй, абаһаар үхэхэ.

Эгээл эдэ бүгэдэһөө боложо, энээнһээ урда жэлнүүдтэ хэды олон хурьгад гарзалдаг байгаа гээшэб. Гансахан урзандын саада жэлые абаад үзэхэдэ, майн һүүл багаар, июнь соо хура бороо, аадар орожо, хүйтэн һалхин болоод, манай ажахыда хэдэн мянган хурьгад, ноohoo абхуулһан олохон зуун хонид гарзалаа. Энэмнай түл абалгын түлэг дунда, халуун хаһа соохиһоошье олон хонид, хурьгад гарзалһан болоно бшуу.

Ехэ хохидолһоо боложо, ажахымнай олохон мянган түхэригэй гарзада ородог һэн.

Иимэ түлюур туйган байдалые усадхаха ямар арга бии гээшэб? Энээн тушаа колхозой правлени, партком һайса бодомжолжо, малшад, хонишодтоё хөөрэлдэжэ үзөөд, 1971 онһоо хойшо эхэ хонидой, жэжэ түлгэнүүдэй зуһадаг бүхы малай байрануудта дээрээ хушалтатай сарай һарабша һалхи шуурганһаа халхалха ханатайгаар барижа эхилхэ гэжэ шиидэ һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо гурбан жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо зуһалангуудта хура бороо, һалхинда хони, хурьгад, тугал, буруу оруулха сарай һарабша бариха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээнь, мүнөө Гэгээтын отделенидэ хонидой зуһадаг 21 зуһаланда дээрээ һарабшатай, ханатай байра түхеэрэгдээ. Мүн Наранай отделени — 6, Баянда — 4, колхоз дотор бүхыдөө 31 газарта тиимэ зунай байранууд түхеэрэгдээ.

Энээнһээ урагша зуһалангуудта далабша сарай яһала баригдадагшье һаа, ёһоор харууһагүй, тэрэнэй түлөө харюусаха хүн үгы байһан дээрэһээ эбдэгдэжэ, задалагдажа һаладаг байгаа. Мүнөө отара бүхэнэй ахалагша хонишондо тэрэниие даалгажа үгэнэбди.

Иимэ далабша сарай барихада, хэгдэһэн гаргаша хэдэхэн жэл соо харюулагдана. Хэдэн хоногто хура бороогой ороходо, хүйтэн һалхин болоходо хони, хурьгад, тугал, буруу абаһаар лэ сарай, хашаа соо оруулагдана. Тиигэжэ малай шэрбэгэдэхэ ушар үгы болоо.

Нёдондо ехэ үнеэтэй хүйтэн байгаашье һаань, зуһаланда байһан мал зүдэрэнгүй гараа. Хүйтэн һалхи, бороохоо боложо малай гарзалһан ушаршье үзэгдөөгүй.

Зуһалангуудта бороо хураһаа дээрээ халхабша хушалтатай, ханатай байрануудые түхеэрхэдэ зарим тэды гаргашатай ааб даа. Теэд зунай халуун наран, хүйтэн бороохоо хорохо сарай, һарабшатай болоходоо мал, илангаяа тугал, хурьгад гарзалха, тураха, муудахагүй байна. Тиигэжэ барилгын гаргаша эсэстээ хэдэн дахин эбхэгдэжэ тэхэрюулэгдэхэ бшуу.

Энэ жэлдэ үшөө 6 отарын зуһаха газарта һарабша сарай баряабди.

Иимэ сарай һарабша ямар түхэлтэйгөөр баригданаб гэжэ зариман һонирхожо болохо. Бидэ гурбан тээһээнь харша хабтагай модоор хана хээд, утаашань 70 метр, хүндэлөөшэнь 6 метр үргэнтэйгөөр түхеэрнэбди. Ханын забһараар бороогой сэхэ сохижо, дотогшоо гоожохогүйнь тула харшануудыень бэе бэедэнь һайса няалдуулжа хэхые оролдодогбди. Тиихэдээ тёсонуудаа өөдэнь бодхоогоод табинабди. Дээрэхинь шиферээр хушагдана. Сарайгаа тойруулаад, һургаагаар хорёо баридагбди. Эдэ бүхы барилгын модо өөһэдөө бэлдэжэ хэхэдэмнай үнэгүй болодог юм. Тэрэниие гол түлэб пенсионер үбгэдһөө бүридэһэн барилгашад бүтээдэг.

Иигэжэ түхеэрээд байхадамнай, нэгэ иимэ һарабшатай сарайн барилга хамта 656 түхэригтэ болоно. Тэрэнэй 226 түхэригынь барилгашадта түлэгдэдэг. Иимэ барилгые наринаар хэрэглээд байбал, арбан жэлдэ ехэ заһабаригүйгөөр байха. Тиимэ байра ажахы бүхэндэ бариха арга бии.

С. НИМАЕВ,
Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник.

Буртаг үбһэн үгы хэгдэнэ

Энэ жэлдэ Прибайкалиин аймагта хамта 7 мянган гектар тарянай газарта, мүн тэжээлэй ургамалнуудые, хартаабха тариһан газарта гербицид хорон хаягдажа, буртаг үбһэниинь сэбэрлэгдэхэ байна. Тэрэнэй 4.300 гектартань «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй отрядуудай хүсөөр хорон хаягдаха юм. Таряалан дээгүүр хоро сасан хаядаг «УВТ-1А» түхэлэй долоон оньһон агрегат хүдэлхөөр хараалагдана.

Эгээн түрүүлэн үшнэй механизатор М. Л. Родионовой хүтэлбэрилдэг отрядай хоёр тиимэ агрегат «Прибайкалец» колхозой таряалан дээрэ гаража, хартаабхын ургасын гараагүйдэ тэндэнь ургаад байһан буртаг үбһые сэбэрлэжэ эхилбэ. Тэдэнэр үдэр бүри 30 гектарай орондо 50—60 гектар хүрэтэр газар дээрэ хоро сасан хаяна. Тус ажахыда бүхыдөө 3.170 гектар газарта тарянай, 340 гектар дээрэ хартаабхын ургаса гербицид хороор буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэхэ байна.

Түсэбөөр хараалагдаһан газарта гербицид хорон хүдэлмэриин 10 үдэр соо сасагдажа дүүргэгдэхэ юм.

Н. ЖДАНОВА,
аймагай «Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёһоор, июниин 3-най байдалаар бүхы орон доторнай 141 239 мянган гектарта тарилга хэгдээ. Ороohото ба ороohото-бобово ургамалнуудые (кукуруза оруулангүй) тарилга дүүрэнтэжэ байна. 89486 мянган гектар дээрэ эдэ ургамалнууд таригдаа.

Ороohон болгогдохо кукурузын тарилга дүүрээ. Тракторнуудай мотоорнуудай хүнхинөөнэй һая болотор зэдэлжэ байһан барайгарай талмайнууд дээрэ мэлмэгэр хүхэ уһан хабтайна.

Зарим районуудта хура бороогой ехээр ороhонhоо уламжалан, гэршүүхын тарилга халта хожомдуулагдаа. Мүнөө 1 миллионһоо үлүү гектар дээрэ гэршүүхэ һуулгагдаад байнхай. Россиин Федерациин, Белоруссиин колхоз, совхозууд гэршүүхынгээ хахад хубиие тариба. Украинада энэ хүдэлмэри дүүрэжэ байна.

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо 60 мянган гектар дээрэ долгунец-улһан таригдаа. Мүнөө нэгэ миллионһоо үлүү гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 85 процентыень энэ ургамал эзэлбэ.

3117 мянган гектар гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 10-най 9 хубидань хартаабха таригдаа. 983 мянган гектар талмайда овощ һуулгагдаһан байна. Энэнь түсэбэй 84 процентнь болоно.

(ТАСС).

Партийна ажабайдал

КОМСОМОЛДО — САГ ҮРГЭЛЖЫН АНХАРАЛ

ВЛКСМ-эй XVII съездэдэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалга, партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй энэ съезд дээрэ хэлэһэн үгэ манай ороной залуу үетэнэй эдэбхи үүсхэлые улам бүри бадаруулна, ажал хэрэгэйнь ударидахы заабари болоjо үгэнэ. «Эхэ орон, парти залуу үетэндэ найдана, тиин ямаршье хэрэг комсомолдо зоримгойгоор даалгажа болохо гээд ажабайдал элирхэйлэн харуулаа» — гэжэ нүхэр Брежнев хэлэһэн байна.

Үнэхөөрөөшье, соёлой болоод ажахын барилгын ямаршье һалбарида залуушуул ажаллаха зуураа, бага бэшэ амжалтануудые туйлана ха юм.

ВЛКСМ-эй нэгэ дайшалхы хуби болохо Буряадай комсомол бүхы Совет ороной залуу үетэнтэй суг съездын шиидхэбэрине бэелүүлхын тулада тэмсэжэ эхилээд байна. Тингэхэ зуураа 50 жэлэйнгээ алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха зорилготой.

Манай Буряадай областной комсомолой организаци 1342 эхин организацинуудта нэгэдэһэн 105 гара мянган гэшүүдһээ бүридэнэ. Энэмнай нилээн горитой хүсэн гээшэ ааб даа.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ эхилхэдээ, манай республикын ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд түсэбһөө гадуур 9 миллион түхэригэй продукци гаргажа худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 10 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ уялга абаад, габшагай ажалай охи бадаруулжа, үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлээ һэн.

Хүдөөгэй ажалшад һү, мяха, ноохо, үндэгэ гүрэндэ тушааха түсэбөө 1974 оной декабриин 25 болотор сүм дүүргээд байхабди гэжэ бэеэ уялгалаа. Энэ үндэр хараа зорилгонуудые бэелүүлхын тулада хүн бүхэн, коллектив бүхэн тон һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр даалгагдаһан ажалаа хэхэ ёһотой байһаниинь эли ааб даа.

Тиимэһээ бүхы арадые габшагай ажалда элсүүлхэ талаар партиин ябуулжа байһан саг үргэлжын хүдэлмэрине дэмжэн туһалха хүсэн — комсомол, профсоюз болоно.

Мүнөө үедэ промышленностьда, транспортдо, барилгада 25 мянгаад комсомолшууд ажаллана. 300 гаран комсомол-залуушуулай коллективүүд эмхидхэгдэнхэй. Прибор бүтээлгын заводой Валентина Корданенкын, Надежда Бусиковагай, Василий Мисниковэй, Петр Бусовиковай, локомотив-вагон заһабарилгын заводой Геннадий Усольцевой, нарин сэмбын фабрикын Анатолий Поповой, «Электромашина» заводой Галина Борисюгэй даадаг комсомол-залуушуулай бригаданууд «Табан жэлые 4,5 жэл соо», «Эрхим лэ шанартай продукци тушааял!» гэһэн уриануудые гаргаа һэн. Эдэ үүсхэлнүүдыень бэшэшье коллективүүд дэмжэжэ, байгша оной нэгэдэхи кварталай, дүрбэн һарын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргээд байна.

Мүн олон залуу хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабарие сүм дүүргээд, арбадахи табан жэлэй тоосоогоор ажаллана.

Республикын колхоз, совхозуудта 13 мянга гаран комсомолшууд болон залуушуул хүдэлнэ. Тэдэнэй 4500-ниинь механизаторнууд, 4 мянгаадынь малшад. Һүүлэй һаалиин 49 фермэ, хонишодой 98 бригада, мал шахаха 15 гүүртэ, тракторна 184 бригада, комсомолшууд болон залуушуулһаа бүридэнэ. Эдэ коллективүүд үнгэрһэн жэл соо бага бэшэ амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Евдокия Бадмаевагай даадаг комсомол-залуушуулай хонишодой бригада Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа, «Түсэбтэ табан жэлнүүдэй баатарнууд, ажалай ветеранууд — комсомол-залуушуулай эрхим коллективтэ» гэһэн дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн. Энэ бригадын гэшүүд 100 эхэ хонин бүхэнһөө 102 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4 килограмм ноохо хайшалһан, эхэһээнь таһалха багтань хурьган бүхэнэй шэгнүүр 22,3 килограммда хүргэһэн байха юм.

Үнгэрһэн жэл соо залуушуулай 1400 звено, агрегат, бригаданууд колхоз, совхозуудай тараалан дээрэ ажаллаа. Мүн тэжээл бэлэдхэлгын үедэ комсомолшууд болон залуушуулай хүсөөр ехэ юумэн хэгдээ.

Энэ үдэрнүүдтэ республикымнай һургуулинуудта ахалагша классуудай һурагшанарһаа бүридэһэн ажалай бригаданууд, звенонууд, студентнэрэй барилгын отрядууд эмхидхэгдэнэ. Һаяын сагта эдэнэр хүдэлхэеэ гарахаяа түлэг бэлдэжэ байнхай.

Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ, нютаг нютагай партийна организацинуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бригада, звено, отрядуудые зүбөөр хэрэглэхэ, залуушуулые хүдэлмэреэр хангаха, габшагайгаар ажаллахадань туһалха, сүлөө сагтаа һайнаар амарха арга боломжо олгохо ёһотой.

Зарим предприятинуудта, барилгануудта, колхоз совхозуудта комсомол-залуушуулай звено, бригада, участок, халаан бии болгохо талаар юуншье хэгдэнэгүй. Мүн залуу хүдэлмэришэд хубиингаа социалис уялга абангүй үлэнэ. Түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө хаа хаанагүй дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсанагүй.

Эдэ дутуу дунданудые усадхахын тулада комсомол-залуушуулай коллективүүдые һайнаар ударидаха шухала. Залуу хүнэй хүмүүжэхэ, хүгжэхэ замда иимэ коллектив тон ехэ нүлөө үзүүлхэ байна бшуу.

Эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө дэлгэрһэн хүдэлөөндэ комсомолшууд болон залуушуулые үргэнөөр хабаадуулха хэрэгые «Комсомолой прожекторэй» постнууд, отрядууд, штабууд арадай хинагшадтай суг хүдэлбэл, ехэхэн туһа үзүүлхэ байһаниинь мэдээжэ.

Залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ, ажалай дүй дүршэлдэ һургаха хэрэг һүүлэй үедэ үргэнөөр дэлгэрээ. Энээнэй удха шанарые ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо Л. И. Брежнев үндэрөөр сэгнээ һэн. Тиихэдэ дүрбэн түрүү хүдэлмэришэдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоһон ушар энээниие бодотоор гэршэлнэ.

Манайшье республика соо энэ хэрэг үргэнөөр дэмжэгдээ. Локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно заводуудта, мүн бусадшье предприятинуудта энэ шухалын шухала хэрэг һайнаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, авиационно заводой түрүү хүдэлмэришэн И. Я. Бояков ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Наставник» гэжэ хүндэлэлэй тэмдэгээр шагнагдаһан байха юм.

Комсомолой политһуралсал тухай богонихоноор хөөрэхэ дураң хүрэнэ. Нэн түрүүн һуража байһан хүнүүдэй мэдэсынь шанар нилээд дээшэлээ гэжэ сэхэ хэлэлтэй. В. И. Ленинэй намтар, КПСС-эй түүхэ үзэдэг семинар, кружогууд илангаяа һонирхолтой байха юм. Коммунистнуудай энэ хэрэгтэ олоороо хабаадалсадаг болоһон ушар горитойгоор нүлөөлөө гээшэ.

Гэбэшье Баргажанай, Зэдын, Хэжэнгын аймагуудта комсомолой политическэ һуралсал муугаар ябуулагдана. Олохон залуушуул, илангаяа малшад, оройдоошье һуранагүй.

Бүхы кружок, семинарнууд дээрэ КПСС-эй XXIV съездын, ВЛКСМ-эй XVII съездын, партиин ЦК-гай Пленумүүдэй абаһан шиидхэбэринүүдэй, партиин ЦК-гай гаргаһан шухала документнүүдэй, комсомолой XVII съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын удха шанар ойлгуулха шухала. Мүн уласхоорондын байдалтай, парти, правительствын бэелүүлжэ байһан гадаадын ба дотоодын политикатай, комсомолой ажал хэрэгтэй залуушуулые саг үргэлжэ танилсуулжа байха ёһотойбди.

Комсомол партиин дайшалхы туһалагша, партиин хэрэг халан абаад, саашань үргэлжэлүүлхэ хүсэн. Тиимэһээ комсомолой нэрэ түрыень улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинууд саг үргэлжын анхарал хандуулжа байха ёһотой. Һүүлэй гурбан жэл соо манай областной комсомолой организациин хүмүүжүүлһэн 1800 комсомолшууд партида оронхой. Тиихэдээ эрхимэй эрхим залуушуул комсомолһоо партида абтана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партийна организацинуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн хадаа комсомолые эмхидхэлэй-политическэ талаһаа саашадань бэхижүүлхэ зорилго болоно. Партиин олонхи райкомууд, партийна эхин организацинууд комсомолой ябуулжа байһан хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа, эдэбхи үүсхэлыень, бэеэ даан хүдэлхэ хүсэл эрмэлзэлыень улам бүри хүгжөөнэ, комсомолшуудай журам болоод организацинуудай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжэ туһална.

Мүнөө үедэ республикын комсомолой эхин организацинуудай 44,7 процентыень залуу коммунистнууд ударидана. Цехэй, бригадын, факультедэй организацинуудай секретарьнарай 16,1 процентэнь, группкомсоргнуудай — 18,3 процентэнь мүн лэ коммунистнууд.

Гэбэшье Хэжэнгын, Баунтын, Захааминай аймагуудта комсомол дотор хүдэлжэ байһан коммунистнуудай тоо үсөөн байна. Мүн дүй дүршэлгүй хүнүүд комсомолой секретарьнараар һунгагдана. Энээнһээ болоjо комсомолой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ходо һэлгэгдэнэ. Тиимэһээ комсомол доторхи хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Партийна организацинууд комсомолые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ улам һайжаруулха ёһотой. Шэнэ онол аргануудые бэдэрэн олоjо, хэрэглэхэ гээшэ тон шухала. Партийна бүлэг, организаци бүхэн, коммунист бүхэн залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулха нангин уялгатай. Л. И. Брежнев ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ «Комсомол хододоо, бүхы юумэндээ партиин, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүтэлбэрилхы гарай туһаламжа ба дэмжэлгэ абажа байха зэргэтэй. Энээн тушаа агууехэ Ленинэй захиһан, манай коммунис партиин дээдын хуули ёһо иимэ эрилтэ табина» гэжэ хэлээ һэн. Эдэ үгэнүүд партийна организацинуудай комсомолые ударидаха талаар ябуулха хүдэлмэриин гол хуули ёһон болохо зэргэтэй гээшэ.

Б. АЮРОВ,
КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо.

1974 1974
ИЮНИИН 16
ВОСКРЕСЕНИ
СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ һунгалта

АГИТПУНКТ СООНЬ АЯТАЙ ЗОХИД

Шергино тосхоной соёлой байшангай нэгэ таһалга соонь агитпункт түхеэрэгдэнхэй. Библиотекарь Роза Баторовна Амараева энэ агитпунктые даадаг.

Бүхыдөө 25 агитатор тоологдоно: һургуулиин багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ тоодо оролсодог. Агитаторнууд Зинаида Иосифовна Садовская, Валентина Ивановна Кострикова, Нина Алексеевна Карпова болон бусад эдэбхитэйгээр ажалаа ябуулна.

«Агитпунктын һунгагшадтай ябуулдаг хүдэлмэри тухай» асуудал «Шергинский» совхозой партийна комитет һаяхан хаража үзөө. Тиихэдээ һунгалтын урда тээхи ниитэ-политическэ хүдэлмэриие зүбөөр сэгнээд бии байһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые харааалаа. Агитаторнуудай семинар тэрэ хэмжээнүүдэй нэгэн болоно. Дүй дүршэлтэй агитатор З. И. Садовская һунгагшадтай ябуулдаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түхэл маяг тухай семинар дээрэ хөөрэжэ үгэһэн байна.

Шергиный агитпункт ажал хүдэлмэреэ һонирхолтойгоор ябуулхые оролдоно. Һунгагшадай сүлөө сагтаа уншаха газетэ, журналууд агитпункт соонь бии. Лекци ба хөөрэлдөөнүүдэй тематика зохёогдонхой. Ямар үдэр, хэды часта хэн лекци уншахаб гэжэ тэндэнь заагдаанхай. Агитпункт соонь плакат ба лозунгнууд, совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүлэй фото-зурагууд, ажалшадай абаһан социалис уялганууд үлгөөтэй байна. Совхоз дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээсэл эндэ үгтэнхэй.

Роза Баторовна харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ ехэ анхарал хандуулна. Гэхэтэй хамта, тэрэ үйлэдбэриин коллективүүдтэ ходо шахуу ошоjо байдаг. Агитпунктые даагша полевой станууд болон холын фермэ, гүүртэнүүдтэ ошоjо, лекци ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг.

Соёлой байшангай директор В. А. Федосеев уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ М. И. Федосеев гэгшэд һунгагшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэридэ хам оролсонхой. Һунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэ И. Я. Соловьев агитаторнуудтайгаа хамта айл бүхэндэ ябажа, һунгагшадай список тодорхойлно.

Олон агитаторнууд СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай намтартай хүн зониие танилсуулна. Шергино тосхоной ажалшад, бүхы совет хүнүүдтэл адляар һунгалтые политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтажа байна.

А. ХАЛТУЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

БЭЛШЭЭРИИН ГАЗАР УРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХ[А]

Гектар бүриһөө баян ургаса

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула нэн түрүүн адууһа малые үбһэ тэжээлээр жэлэй ямаршье сагта бардам хүрэхөөр хангаха гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала зорилго болоно. Эгээл энээн тухай КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

Үхэр, хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг манай Буряадай республикын ажахынуудта адууһа малда бүдүүн тэжээл, илангаяа хээрын сабшалан, бэлшээриин үбһэ ногоо садатарнь эдюулдэг болохо гээшэ бүришье ехэ удха шанартай.

Гэхэтэй хамта сагай уларилай мууһаа, мүн сабшалан, илангаяа хээрын бэлшээриин газарай үрэжэл муутай дээрэһээ олонхи колхоз, совхозууд үхэр малаа зунай элдин саггашье тэжээлээр гүйсэд хангажа шаданагүй.

Тиимэһээ ямаршье уларилтай жэлдэ ногооной элбэгээр ургажа байдаг тусгаар һайжаруулагдаһан, уһалагдадаг, хорёологдоһон бэлшээри ажахы бүхэндэ бии болгохо саг ерээ. Энэ юһэдэхи табан жэлэй эсэс болотор ажахы бүхэндэ үнеэдые зундаа оруулжа адуулха 200—250 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгохо зорилго табигдана.

Мүнөө республикын ажахынуудта тусгаар газар таһалагдажа, загуун болгогдон хорёологдоод, тэндэнь наг шэбхэ гаргагдажа, минеральна үтэгжүүлгэ тараагдажа, уһалагдажа, олон жэлэй ногоон таригдажа, һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгогдожо байнхай.

Тиимэһээ тэдэ бэлшээринүүдые хайшан гэжэ ашаг үрэ ехэтэйгээр зүбөөр хэрэглэхэб гэжэ эндэ хэдэн үгэ хэлэхэ шухала.

Сабшалан, бэлшээри тусгаар һайжаруулха талаар баян дүршэлтэй Московско, Ленинградска областьнуудай, Прибалтикын республиканудай ажал дээрэһээ харахада, тэндэхид нэн түрүүн һайжаруулагдаһан бэлшээреэ тусхай оньһожоруулагдаһан звенонуудта даалгажа, эзэтэй болгодог. Тэрээнгүйгөөр тиимэ бэлшээриие саг үргэлжэ һайнаар ашаглахань бэрхэтэй.

Һайжаруулагдаһан бэлшээреэ эзэтэй болгоогүй дээрэһээнь лэ зарим ажахынуудта тэндэнь ногооной ургаса муу, мүн ногоонойнь шанаршье бирагүй, хээрын юрын лэ бэлшээридэл адли шахуу байдаг.

Энээнтэй дашарамдуулан, Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын дүй дүршэлһөө үндэһэлэн һайжаруулагдаһан бэлшээриие яажа зүбөөр ашаглахаб, ногоонойнь ургасые хайшан гэжэ ходо дээшэлүүлжэ байхаб гэжэ хэдэн ажаглалта хэхэ шухала.

Түбхын түрүүн тусхай звено эмхидхээд байбал, тэдэнэр даажа абаһан газар дээрээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа, һайнаар уһалжа, ногоонойнь ургасые эрид дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн олон жэлэй ногоо тарижа, ургасынь шанар һайжаруулха шухала.

Тусгаар һайжаруулагдаһан бэлшээриин ногоон гол түлэб бобово, залаата ногоон, хлаг, хилганa байха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, залаата ногоон ургахадаа, доогуураа ехээр һагсайжа, үдхэн байдаг, хэнзэнь һайнаар ургадаг, шииг нойто, үтэгжүүлгэшье һайса шэнгээдэг байна. Манай эндэ, илангаяа сабшалангай мятлик, сагаан полевица, ута үндэһэтэй хяаг, вострец, житняк, костер безостый гэхэ мэтэ таримал ногоон һайнаар ургадаг, ехэ дэлгэрэнгышье байдаг.

Бобово ногоон тиимэ элбэгээр ургадаггүйшье һаа, баһал бэлшээриин ургасые һайжаруулна. Илангаяа сагаан клевер, холимол болон шара хүсы үбһэн, донник, эспарцет гэхэ мэтэ ногоон шэмэтэй һайн гэжэ тоологдоно. Эдэ ногоонуудай зариманиинь манай эндэхи хээрын сабшалан дээрэшье ургадаг. Тэндэхи газарыень зүбөөр үтэгжүүлээд, уһалаад байгаа һаа, саашадаа һайжаруулагдаһан бэлшээри дээрэ үргэнөөр тарааха арга бии.

Һаалиин мал оруулжа адуулха, һайжаруулагдаһан бэлшээриие зүбөөр ашаглаха, ногоонойнь ургасые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын тула нэн түрүүн шадаал һаа һайнаар уһалха хэрэгтэй. Буряадай республикын олонхи ажахынууд һубаг ханаабһаа уһа табяад, бэлшээри дээгүүрэз юрэл тараан урадхуулжа уһалдаг гээшэ. Тингэжэ уһалхадань, зарим добо лиг газартань уһан хүрэнгүй үлөөд, харин доро газарынь дан ехээр, уһа шалбааг болотороо уһалагдана. Иимэ аргаар уһалагдадаг газарые зүбөөр ундалуулхын тула гол ханаабуудһаань гадна, үлүү уһанайнь газаа тээшээ һабхаран урдажа ошохо багахан һубагуудые татаха хэрэгтэй.

Шэнжэлэгдэжэ үзэгдэһэнэй ёһоор һайжаруулагдаһан сабшалангай гектар бүридэ жэлдээ дунда зэргээр 2000—4000 кубометр уһа табижа уһалхада га бүхэнһөөнь 80—100 центнер үбһэн гарана. Тиихэдээ һайжаруулагдаһан бэлшээриин ногооe ямар гуримаар, зун соо хэды дахин үхэрнүүдые оруулжа эдюулхэбши, тэрээндээ таарулан уһалха хэрэгтэй. Аргатай һаань, уһалха бүхэндөө гектарай 300—800 кубометр уһа табижа, зун соо 5—6 дахин ундалуулхада болоно.

Манай республикада: Ивалгын ОПХ-да, Кабанскын аймагай Байгалай, «Шергинский» совхозуудта бэлшээринь оньһон машинаар уһа сасан хаюулжа уһалагдана. СССР-эй баруун зүгэй областьнууд һайжаруулагдаһан бэлшээриие заатагүй тусхай машинаар лэ уһа сасан хаюулжа уһалдаг. Бэлшээриие машинаар уһалхада зун соо газарые 4—5 дахин ундалуулаад, га бүхэнһөөнь 3500—5000 тэжээлэй единицын хэмжээнэй ногоо абаха аргатай. Харин уһыень миил ханаабаар урадхуулан табихада, зун соо 2—3-һаа дээшэ уһалха аргагүй. Хабартаа, зунай эхеэр гандуу байдаг уларилтай манай эндэ энэнь тон бага гээшэ.

Тиимэһээ ойрын сагта үнеэдые адуулха һайжаруулагдаһан бэлшээриие оньһон машинаар лэ уһа сасан уһалдаг болохо зэргэтэйбди.

Бэлшээриие хорёолоод, уһалагдадаг болгоод байхадаа, ногоонойнь ургаса, шэмэ шанарыень һайжаруулхын тула тэндэ наг шэбхэ ехээр гаргажа тарааха гээшэ горитой удха шанартай. Гектар бүридэ 20—30 тонно шэбхэ намарынь газарай шиингтэй байхада гаргажа тараахада һайн. Тингэжэ шадаагүй һаа, хабар эртэшье гаргахада болоно. Жэл бүри шахуу шэбхэ гаргадаг һаа, тэрэнэй нормыень бага болгожо, гектарай 15—20 тонно гаргахада өөрэгүй. Наг шэбхые фосфорно, калийна үтэгжүүлгэтэй холижо, зүб нормоор оруулаад, залаата ногооной ургадаг газар һаань, азотно үтэгжүүлгэ бүришье горитой оруулха шухала.

Манай тооложо үзэхэдэ, Онохойн совхоз мэтэ ажахынуудта бэлшээриин гектар бүридэ 90—120 килограмм азот оруулхада, га бүхэнһөө 40—45 центнер үбһэн абтадаг. **Зарим ажахынууд үтэгжүүлгэеэ хэдэн ондоо хубаажа, түрүүн хабар тараагаад, бэшыень малаа оруулжа бэлшээхэ үедөө гаргана. Энэнь үбһэ ногооной ургасые яһала дээшэлүүлдэг.** Гектар бүридэ 60 килограмм азодой хүртэхөөр үтэгжүүлхэдэ эгээл ехээр ургасань дээшэлнэ. Тиимэһээ манай эндэхи газарта оруулагдаха ёһотой азотно үтэгжүүлгын 50—70 процентые хабар тараагаад, бэшыень зун — үхэрнүүдые 1—2 дахин оруулжа адууһан хойноо тарааһаниинь дээрэ.

Олон жэлэй ногооной үрэһэ тарихада бэлшээриин ургаса дээшэлдэг, ногоонойнь шанаршье һайжардаг. Бэлшээриингээ хэр һайнаар уһалагдадаг, тэндэнь ямар ногооной ургадагые хараада абажа, тэрээндэ таарахаар ногооной үрэһэ тариха хэ[рэгтэй]...

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ГОЛ МҮРЭНҮҮД ХАРЬЯЛАН УРДАБА

ДНЕПРОПЕТРОВСК. Днепр шадарай шэргэжэ эхилһэн хэдэн арбаад гол мүрэниие хуушан түхэлдэнь оруулха гэжэ шиидхэгдээ. Эдэ гол мүрэнүүд дүтэ байдаг ажахынуудай тарималнуудые уһалжа, ехэ ашаүрэ үгэхэ байна.

Павлодарска районой КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ «Украина», «Рассвет» колхозууд хатажа эхилһэн Волчья гэжэ горхониие уһатай болгоһон байна. Эдэнэр газар тэһэлхэ снаряд хамтаараа худалдан абаа. Горхоной һабые ургэдхэжэ, хоёрыень сэбэрлэбэ. Урдань уһа багатай байһан, ожорһо, хулһанай ургадаг энэ горхон шэнээр харьялан урдаба. Горхонһоо иишэ тиишэнь соргонууд татагдаба. Соргоор урдахуулагдаһан уһан түрүүн малтагдажа бэлдэгдэһэн сөөрэмүүд соо сугларна. Ган гасуурай болоо һаа, поли дээрэхи уһа сүршэдэг түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлжэ эхилхэдэ, хэрэгтэй сагай болотор гэжэ нөөсэлэгдэһэн уһанай аша туһань юугээршье жэшэшэгүй байха бшуу.

Гектар газар уһалхадаа, ажахы 500 түхэриг гаргашална гээд тоологдонхой. Уһалагдадаг газарта ургуулагдаһан кукуруза хоёр дахин үнэгүй юм. Тодорхойлон хэлэхэдэ, гаргашанууд жэл — жэл хахадай турша соо харюулагдаха.

ИЮНЬ — ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ХАҺА

ВИЛЬНЮС. «Симнас» совхозойхид республика соогоо түрүүлэн үбһэ хуряалгада оробо. Түрүүшын долоон хоногто сабшагдаһан үбһэн витаминта гурил болгогдохо юм.

Урда Лияея һаяар үбһэндөө орохо. Косилка, витаминта гурил хэдэг агрегадууд, прессүүд хаа хаанагүй бэлэдхэгдэнхэй. Энэ жэлдэ республикын тарашад нюниин тэн багаар үбһэ хуряалгаяа дүүргэхэ уялга абаа. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо, сенаж гурбанай нэгэ хубяар, үбһэнэй гурил 10 процентээр үлүү бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

НҮҮДЭЛ МИКСЕРНҮҮД

КРАМАТОРСК. (Донецкэ область). В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Новокраматорско заводой машина бүтээгшэд Баруун-Сибириин металлургическа заводто түрүүшын нүүдэл миксернүүдые болзорһоонь һараар урид эльгээжэ дүүргэбэ.

Түмэр замаар эльгээгдэхые асарһан хорин метр утатай иимэ «сигаранууд» соо хэгдэһэн 420 тонно мянга гаран градус температуратайнь хайлуулагдаһан шэрэм удаан саг соо хүрэхэгүй.

Стационарай түхеэрэлгэнүүдтэ орходоо, энэ асари ехэ термостэ үнэ сэнтэй һуури, кран, шэрэм шэрэхэ юумэн хэрэггүй. Доменно пеэшэнһээ гараһан металл мартенүүдтэ, конверторнүүдтэ абаашагдадаг.

Нүүдэл миксернүүд манай орон дотор түрүүшынхеэ хэрэглэгдэжэ эхилбэ. Нэгэ иимэ түхеэрэлгэ жэлэй туршада найма миллион түхэригэй алмалта үгэхэ байна гэжэ тоологдоо.

МИНСКЫН ШЭНЭ ГЭРНҮҮД

МИНСК. Эндэ Плехановай үйлсын 85-дахи гэр гэһэн үшөө нэгэ адрес бии болобо. Нэгэ-хоёр үдэрэй үнгэрхэдэ, почтальонууд шэнэ адресаар амаршалгын телеграммануудые асарха байха. Мүнөө мебель, бараа тээһэн машинанууд хойно хойноһоо энээн руу һубарин ерэнэ.

Энэ хадаа шэнэ гэртэ нүүжэ байна гээшэ. Минскын 350 бүлэ энэ гэртэ шэнэ байрануудые абажа толлобо.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээ Минскдэ олон хүн зон шэнэ байрануудта орохонь. Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо 45 мянган бүлэ шэнэ байратай болоо. Энэ сагай турша соо республикын ниислэлдэ хоёр хахад миллионһоо дээшэ дүрбэлжэн метр талмайтай шэнэ гэрнүүд урган бодоһон байна.

ҺУНГАЛТАҺАА ҺУНГАЛТА ХҮРЭТЭР

ЭРТЭ УРДА сагай Киев хотын түхэл шарай хубилна. Днепр мүрэнэй эрье зубшан байрын гэрнүүд урган бодонхой. Украиныя ниислэлэй шэнэ районуудай нэгэн Днепровский гэжэ нэрэтэй. Энэ районд олон предприятинууд, тэрэ тоодо Дарницка торгоной комбинат урган бодонхой.

250 мянган хүн зонтэй энэ районд һүүлэй жэлнүүдэй туршада арбаад мянган бүлэ шэнэ гэрнүүдтэ орожо толлоо.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээхэнэ Волжский гэжэ шэнэ хото хорин жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэ юм. Энэ хото дэлхэйн дүшэн орондо продукцинуудаа эльгээдэг. Подшипник, бүхы түхэлэй автомашина болон тракторнуудта хэрэглэгдэхэ продукци, капрон болон синтетикын каучук, булад түхеэрэлгэнүүд, ехэ диаметртэй соргонуудаараа энэ хото суурхадаг. Үнгэрэгшэ һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада энэ хотодо долоон шэнэ микрорайон бии болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сүл губи шахуу газарта урган бодоһон сэсэрлиг хото.

ТАСС-ай фотохронико.

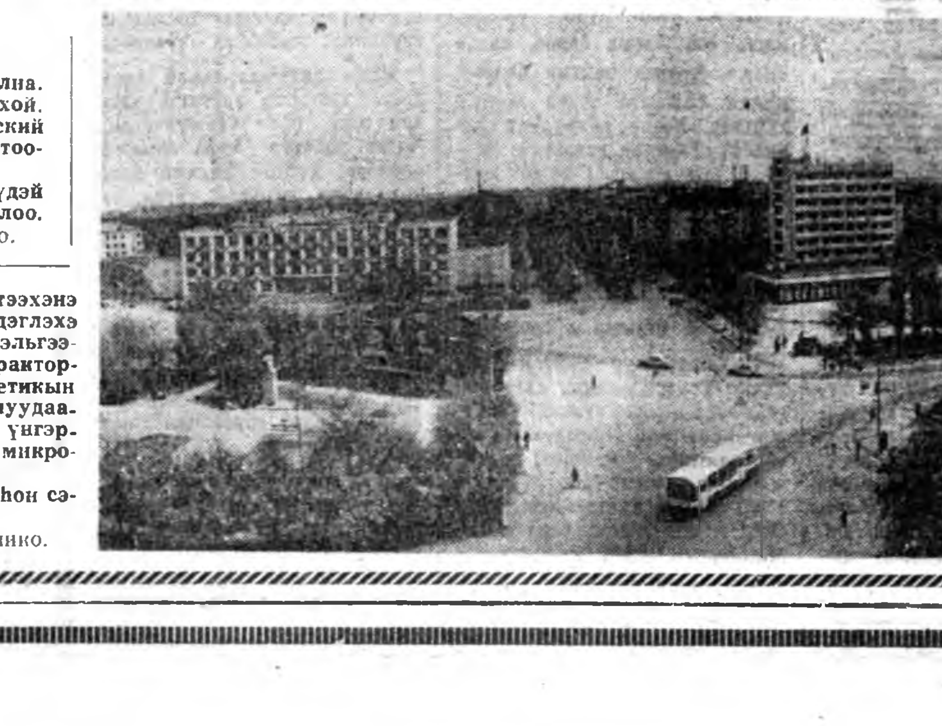

...ОВЕТ ДЕМОКРАТИИН БОДОТО БЭЕЛЭЛ

...СР Союзай дээдын за...гүрэдэ болохо hунгалта ...айхамшаг политическэ ...эрэг ойртожол байна. ...орон доторнай бэлэд... ...ехэ хүдэлмэри ябуу...на. Энэ бэлэдхэл хадаа ...адай эдэбхи улам ба...лха, В. И. Ленинэй то...hоной ёhoop эгээл ...ратическа буржуазна ...бликаhаа миллион да...демократическа Сове... ...хүдэлмэрине бэхи...э хэрэгтэ түлхисэ бо...юм.

...еэнэй hунгуулиин ...ни болбол онсо удха ...тай. Юуб гэхэдэ, ...эй Верховно Соведтэ ...оёо байгаа hунгалта ...КПСС-эй XXIV съез...үүлээр түрүүшынхиеэ ...оёо байна. Энэ hун...хадаа манай общест... ...экономическа, социаль...ультурна хүгжэлтын ...орилгонуудые бэелүүл...айгаа үедэ үнгэргэгдэ...

...нгэрэгшэ hунгалтаhаа ...нхи үе соо хэhэн бү... ...бухы хүдэлмэриин ...ингые согсолон, гүйсэд ...этэйгөөр нигэжэ хэ... ...болохо: дотоодын по...ын талаар партиин зо... ...хараа шугам, юhэдэ...бай жэлэй түсэб, съез...баталан абаhан эб най...лай программа амжал...аар бэелүүлэгдэжэ ...Манай общество до...ии байгаа айхабтар ехэ ...ы хүсэ боломжонуу...партимнай ашаглаа. Со...гүнүүдэй урма зоригото ...ень коммунис байгуу...ин бухы hалбаринууд...нэ илалтануудаар шэ...нэ» — гэжэ Совет Со... ...с Республиканудай ...й бухы hунгагшадта, ...ааниинуудта КПСС-эй ...ральна Комитедэй Хан... дотор хэлэгдэнэ.

...онойнмной үйлэдбэрил...үсэн улам ургана. Эхэ ...й экономическа хүсэ ...л арьбажана, нацио...нальна олзо доход ехэ болоно, арад зоной байдал hайжарна. Һүүлэй дүрбэн жэлэй хугасаада социалис индустри шэнэ орьёл өөдэ гараба. 1969 онойхитой сасуулхада, 1973 ондо промышленна продукциин хэмжээн 1,3 дахин ехэ болоо, тиигэхэ мүртөө промышленна продукциин ургалтын 80 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаа. Промышленна 1.600 томо предприяти ашаглалгада оруулагдаа. Дэлхэй дээрэ эгээн томо Красноярска ГЭС, мүн Криворожско тепловой электростанци, Тольятти городтохи автомобилиин гигант, Череповецкэ химиин завод болон бусад предприятинууд ашаглалгада үгтэнхэй.

Эрдэм, техникын дэбжэлтэ улам хурдадхагдана, үйлэдбэриин технологи, тэрэнэй эмхидхэл улам нарижуулагдана. Электроэнергетикэ, машина бүтээлгэ, электронико, хими болон нефтехими — бухы арадай ажахын техническэ дэбжэлтэ хангадаг промышленностиин эдэ hалбаринууд илангаяа хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйлагдаба. 1970—1973 онуудта газар таряалан, мал ажалай продукци дунда зэргээр жэлдээ 13 процентээр нэмэгдэhэн байна. 1973 ондо манай орон түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ таряа — 222,5 миллион тонно оросhо абаа юм. Колхозууд болон совхозууд хлопогой мүн лэ баян ургаса хуряаhан, малай, шубуунай тоо толгой олошоруулhан байна.

Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада арад зоной байдал hуудал hайжаруулха талаар шэнэ алхамууд хэгдэhэн, бодото олзо доходынь 20,5 процентээр ургаhан байна. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда зэргын салин 1973 ондо 135 түхэриг болоо, харин 1969 ондо 117 түхэриг байгаа бэлэй. Колхознигуудай ажалай түлбэри 25 процентээр дээшэлээ. Шэнэ табан жэлэй гурбан жэлэй туршада 31 миллион хүнэй салин ехэ болоhон гэхэ гү, али гурбадахи хүдэлмэришэн, алба хаагша бүхэнэй салин ехэ болоhон байна.

Нитын хэрэглэмжын жасанууд жэлhээ жэлдэ ургажа байнхай. Совет хүнүүдтэ үзүүлэгдэдэг эдэ туhаламжанууд зоной байдал hайжаруулха талада ехэ нэмэри болодог юм. 1969 ондо эдэ жасануудhаа үгтэдэг мүнгэн хүн бүхэндэ 248 түхэриг болодог hаа, 1973 ондо 310 түхэриг болоо. Пенси дээшэлээ, студентнэр, техникумүүдэй hурагшадай стипенди ехэ болоо. Больницанууд, поликлиникэ, нарайлалгын байшангууд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд, санатори, амаралтын байшангууд олошороо. Һүүлэй 4 жэл соо 45 миллион хүн шэнэ байра абаа, байрала hайжаруулаа.

Буряад ороной ажалшад үнгэрhэн 4 жэлэй туршада мүн лэ ехэ амжалтануудые туйлаба. 1969 онтой сасуулбал, промышленна продукци худалдалга 46,8 процентээр ехэ болоо, hүүлэй гурбан жэлдэ промышленна продукциин ургалта дунда зэргээр 10,1 процент болоно. Олон предприятинууд, тэрэ тоодо Сэлэнгын ЦКК-гай нэгэдэхи ээлжээн, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг завод, кондитерска фабрика, Кабанскын нугаhанай фабрика, Онохойн модоной комбинатда зомгооhоор плитануудые хэдэг цех, Улаан-Үдэ городто хангалгын шэнэ байшан ашаглалгада үгтэhэн байна. ЛВРЗ-дэ, «Теплоприбор» заводто, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинатда, нарин сэмбын фабрика болон бусад предприятинуудта шэнэ шэнэ станок, түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Гусиноозерско ГРЭС-эй барилга, Забайкальска аппатидай комбинадай, «Бурятсельмаш» заводой, мал ажалай олон комплекснууд болон бусад барилга эхилэнхэй. Байгал-Амарай түмэр харгын барилга эхилхэ тухай мэдээсэл республикын ажалшад баяр баясхалантайгаар угтаба. Энэ ехэ зам манай республикын дэбисхэр дээгүүр гараха юм.

Газар таряалангай, мал ажалай валова продукци 1966—1969 онуудтай сасуулбал, 1970—1973 онуудта дунда зэргээр жэлдээ 9,2 процентээр ехэ болоhон байба. 56 мянган эбэртэ малай багтаамжатай шэнэ байранууд, 329 мянган хониной багтаха байра, 57 мянган гахайн байранууд ашаглалгада оруулагдаа юм. 11,7 мянган гектар газар уhалха, 11,9 мянган гектар газар хатааха барилга хэгдэhэн байна.. 239 мянган гектар бэлшээри уhалагдадаг болоо.

Гэр байрын барилга үргэнөөр ябуулагдадаг болоо. дээдэ ба дунда hургуулинуудай, больница болон поликлиникын, хүүгэдэй эмхи зургаануудай, соёлой эмхи зургаануудай барилга hайнаар хангагдадаг болонхой, барилгань хэгдэнэ. Үргэн хэрэглэлэй эд бараан ехээр гаргагдадаг болонхой.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совет арадай туйлаhан амжалтанууд үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые улам хурданаар хүгжөөхэ найдамтай үндэhэ hуури байгуулна. Энээнэй ашаар социалис демократиин улам hалбарха, нитын болон гүрэнэй хэрэг ударидаха хүдэлмэридэ олонитэ ажалшадые улам олоор хабаадуулха үндэhэ hуури бии. болгогдоно.

Демократиин шэнжэ шанарые бүрин хүсэдөөр бэедээ шэнгээhэн ажалшадай депутадуудай Соведүүд — манай социалис гүрэнэй политическэ үндэhэнииинь болоно. СССР-тэ хүгжэнги социалис общество байгуулхатай хамта Соведүүдэй үүргэ дээшэлhэн, ажалшадтай бэелүүлдэг холбоо барисаань улам үргэдэhэн байна. Арад түмэнэй засаг түрэ болохо Соведүүд хуули гаргадаг, хинадаг, гүйсэдхэдэг үүргэтэй юм. Энээнтэй хамта олонитын үүсхэл, хүсэл эрмэлзэл, олон түмэнэй хамтын дүй дүршэл, hанал бодол харуулдаг засаг мүн.

Соведүүдэй эрхэ үргэдхэхэ талаар hүүлэй жэлнүүдтэ парти ехэ хэмжээнүүдые бэелүүлhэн байна. Сельскэ, поселково Соведүүдhээ эхилээд, СССР-эй Верховно Совет хүрэтэр гүрэнэй бухы засаг түрэдэ хабаатай хэмжээнүүд хараалагданхай. Депутадуудай дүрим тухай хуули Соведүүдэй бухы хүдэлмэри hайжаруулха талада онсо удха шанартай байба.

Депутадуудай бүридэл Совет засагай үнэхөөрөө арад зоной, эгээл демократическа шэнжэтэй байhыень гэршэлнэ. СССР-эй Верховно Соведтэ hунгагдаhан депутадуудай 50,3 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд — манай ороной бухы үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд болоно. Национальностьнуудай Соведтэ союзна республика бүхэн 32 депутадые, автономито республика — 11-ые, автономито область — 5, национальна округ — 1 депутадые hунгадаг гуримтай юм.

Совет нитын байгуулалтын демократическа үшөө нэгэ шэнжэнь гэхэдэ, эхэнэр зон бүhэтэйшүүлтэй адли засаг түрын дээдэ зургаанда hунгагдадаг байна. 1937 ондо hунгагдаhан депутадуудай 17 процентнь эхэнэрнүүд байhан hаа, мүнөө энэ тоо 30,5 процент болоо. Мүн дээдын засагай зургаанда залуушуул олоороо hунгагдана. 30-hаа доошо наhатай депутадууд 18,5 процент болоно. Эрхимэй эрхим хүнүүд депутадаар hунгагдадаг юм.

Манай орондо хүн бүхэн сүлөөтэйгөөр hунгалтада хабаададаг, депутадтаяа нягта холбоотой, ажал ябуулгыень арад зон шалгажа байдаг.

Капиталис оронуудта энэ талаараа тон ондоо байдалтай гэжэ бүгэдэндэ эли. Баяшуул — промышленностиин, банкын эзэд, помещигууд, гүрэнэй томо ноёд, монополиин эзэд гүрэнэй дээдын засагта hунгагдадаг байна. Жэшээнь, Америкын Холбоото Штадуудай 92-дохи конгрессто hунгагдаhан 573 гэшүүдэй дунда нэгэшье хүдэлмэришэн, фермер үгы юм. Буржуазна гүрэнүүдтэ демократическа гэжэ нэрэнь арьяатанай халхабша, эгээл шүнахайшуулай гоёолто болоно гэhэн В. И. Ленинэй үгэнүүдые империалис гүрэнүүдэй хараа шугам үшөө дахин гэршэлжэ байна.

Совет арадай амгаланаар ажаллаха эрхэ байдал хангахын тулада, социалис оронуудай нэгэдэл, эб найрамдалай, демократиин, дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг бухы хүсэнүүдые бэхижүүлхын тулада интернациональна уялгадаа үнэн сэхэ байдаг КПСС бухы хэмжээнүүдые саашадаашье абаха юм.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй түлөө дуугаа үгэхыень бухы hунгагшадые КПСС-эй ЦК уриhан байна. Энэ нэгэдэлэй түлөө дуугаа үгэхэ гээшэ совет гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые сүм дэмжэhэн, коммунис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхээр бэлэн байhанаа гэршэлhэн ябадал болоно.

А. ТЫХЕШКИН,
Буряадай хүдөө ажахын институдай философиин кафедрын ахалагша багша.

Буряадай АССР-эй

Министрнүүдэй Соведтэ

ЖОЛООШОДЫЕ hУРГАХА, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Энэ асуудалые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет hаяхан хаража үзөөд, тусхай тогтоол баталан абаа.

Буряадай транспортна управлени, Буряадай АССР-эй мэргэжэл олгодог hуралсалай управлени, ДОСААФ-ай республиканска комитет республикын арадай ажахыда жолоошодые бэлдэхэ талаар зарим тэды ажал хэнэ гэжэ баталан абаhан тогтоол соонь тэмдэглэгдэнэ.

Автомашинануудые жолоодогшодые бэлдэхэ олон тоото hургуули республика соомнай эмхидхэгдэнхэй. 16 аймагта, мүн Улаан-Үдэ хотодо hуралсалай 33 курса ажаллана. Эдэ курсануудта жэл бүри 6,5 мянган хүн hуралсадаг, тэдээн сооhоо үнгэрэгшэ 1973 ондо арадай ажахыда 3-дахи классай 2821 жолоошод бэлдэгдээ.

Тиибэ ябабашье республикымнай арадай ажахыда нэгэ халаан соо хүдэлхэ 2500 жолоошод, тэрэ тоодо 1300 гаран жолоошод хүдөө ажахыда дуталдана. Энээнhээ шалтагаалан, ашаанай 160 автомобиль жолоошонгүйhөө боложо миин байна. Дилэнхи ажахынуудтахи, илангаяа жэжэ ажахынуудтахи ажалынь нэгэ хахад, хоёр халаан соо эмхидхэгдэнэгүй.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муу байhанай шалтагаанаар жолоошод ехээр дуталдана гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Тиимэhээ олохон ажахынуудтахи жолоошодой дунда ажалай журам hула байна, тэрээнhээ шалтагаалан олон жолоошод харгыда архиин халуунтайгаар гарана, Энээнhээ уламжалан, республика доторнай жэл бүри харгын аюул болоно. Харгын аюулай болоhоной шалтагаанаар олон жолоошод эрхээ хаhагдана.

Буряадай транспортна управлени, республикын техническэ мэргэжэл олгодог hуралсалай управлени, ДОСААФ-ай республиканска комитет hургуулинууд болон курсануудта жолоошодые бэлдэлгын шанар hайжаруулха асуудалда зохихо анхарал хандуулнагүй гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. 1973 оной туршада шалгалта хоёрдохиёо бариhан хүнүүдые оруулалсан, 3-дахи классай жолоошон гэhэн үнэмшэлгэ техническэ мэргэжэлэй управлениин 1130 хүнэй 770 хүндэ, Буряадай транспортна управлениин 1071 хүнэй 956 хүндэ, ДОСААФ-ай 1213 хүнэй 1034 хүндэ барюулагдаа.

Жолоошодые hурган гаргаха, мүн дахин бэлдэхэ hургуулинууд болон курсануудай олонхинь hуралсалай материально-техническэ баазаар мууса хангагданхай. Тэрээнhээ боложо курсантнууд машинануудые жолоодожо hурахадаа хуушан маркын машинануудаар ябана, автодромууд үгы. Хэдэ-хэдэн курсануудта hайн бэлэдхэлгүй багшанар бии байhаар.

Буряадай транспортна управлени, мэргэжэл олгодог hуралсалай управлени, ДОСААФ-ай республиканска комитет hургуулинууд болон курсануудта ерээдүйн жолоошодые абажа hургаха талаар зохихо ажал хэнэгүй, тэрэнhээ боложо жолоошод үсөөнөөр бэлдэгдэдэг болоо. Жэшээнь, арадай ажахыда 1971 ондо 3-дахи классай 3545 жолоошон, 1972 ондо — 3383, 1973 ондо — 2821 жолоошод бэлдэгдээ...

Министерствэнүүд болон зургаануудай, Буряадай транспортна управлениин, техническэ мэргэжэл олгодог hуралсалай управлениин, ДОСААФ-ай республиканска комитедэй хүтэлбэрилэгшэд эхэнэр жолоошодые бэлдэхэ асуудалда анхарал хандуулнагүй гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Жолоошодой журам hайжаруулха зорилгоор хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулхыень, жолоошодой архи уулгатай, замда халамгайгаар гараха ябадалтай үдэр бүриин тэмсэл ябуулхыень министерствэнүүд болон зургаануудай, автотранспортна ажахынуудай, промышленна предприятинуудай, колхоз ба совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые республикын Министрнүүдэй Совет уялгалhан байна.

Жолоошодой замда гарахын урда тээ тэдээнэй бэе шалгахын тула медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые Буряадай транспортна управленидэ, автотранспортна бусад ажахынуудта үгэжэ туhалхыень республикын элүүрые хамгаалгын министерствэдэ дурадхагдаба.

Арадай ажахыда 3-дахи классай жолоошодые бэлдэлгые олошоруулха, тэдээниие бэлдэлгэдэ бии байhан дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээ ябуулгануудые дары абахыень Буряадай транспортна управлениие (нүхэр Кузиниие), Буряадай АССР-эй мэргэжэл олгодог hуралсалай управлениие (нүхэр Суетиниие), ДОСААФ-ай республиканска комитедые (нүхэр Коржовые) республикын Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула арадай ажахыда хэрэгтэй 3-дахи классай жолоошодые, тэрэшэлэн эхэнэр жолоошодые, түсэбэй ёhoop бэлдэхэ, hургуулинууд болон курсануудые материально-техническэ баазаар гүйсэд хангаха, hуралсалай бухы газарнуудта лаборатори болон мастерскойнуудые бии болгохо, hургуулинууд болон курсанудай дэргэдэ автодромуудые түхеэрхэ шухала гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тогтоол соогоо зааhан байна.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШӨӨЛ

...ШАГhАА hЭРГЫЛЭГТЫ!

...ар, зундаа ой модотой ...ар ябадаг хүнүүд хашаг...зуулаад, заримдаа ехэ ...ор, энцефалит гэжэ үб... ...үбдэдэг. Манай республ... ...дотор ой тайга угаа эл... ...Тиихэдэ малшад, ойн ха...ад, геологууд, ангуушад ...гаар ябадаг байна. Тэдэ ...энцефалит үбшэнhөө хай...гэжэ hэргылхэб гэжэ мэ... ...ушартай болоно.

...хашаг холимог, илан... ...уляаhа, бургааhаар эл...дхэн хагда ногоотой, hүү... ...газарта байрладаг юм. ...иин тэнгhээ хойшо эдэ ...үүд гэдэжэ, үбэлэй ...hээ гарадаг. Амитанай ...шуhа хүхэжэ амидыр...э хорхой май, июнь hара...ын бэедээ үлэмжэ ехэ хо... ...аюултай байдаг. Үбhэ ...ahанай үзүүртэ эдишэеэ ...а байhан хашаг хүнэй ...үгаарнь гарахада, бэедэнь ...ад, хубсаhанайнь забhа... ...шургажа, hугынь, хүзүү ..., самиин зөөлэн арhанда ...аад, хүнэй мяха, hу... ...хушуугаараа нүхалжэ, ...ень hорожо эхилдэг. Хо... ...вирус хашагай шүлhэнөөр ...шуhанда ороод, саашаа ...haap уураг толгойдонь ...соорео тэндэ олон болоод, ...ртай болгодог юм.

...шагта хазуулhанай hүү... ...6-hаа 15 хоног хүрэтэр ...алууржа, толгойгоо үбдэ... ...соонь муу боложо, бөөл... ...эхилдэг. Үбшэнэй даамай... ...hүжэрбэл, мэдээгээ алда... ...түргэн хэмжээ абаагүй ...haha барахадаашье ма... ...Энэ үбшэндэ дайрагда... ...hүүлдэ олонхи ушарта ...hула бэетэй, бэе махаба... ...мяха шурбэhэн паралич... ...тажа унадаг, гар, хүлэйнь ...hэн таталдадаг байна. ...хашагта хазуулhан хүн ...хэсүү үбшэндэ нэрбэгдэ... ...магад. Гэбэшье зуун ха... ...бүхэнhөө хоёр-гурбаниинь ...рото вирустэй байдаг гэ... ...тэмдэглээ. Тиимэhээ зол ...одоо, үсөөн хүн энэ үб... ...нэрбэгдэдэг. Зүгөөр ма...най республикын Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, илангаяа Байгал шадарай нютагуудта хашагай энцефалидаар үбшэлхэ ушар үзэгдэдэг.

Хашагай энцефалит үбшэнhөө яажа бэеэ hэргылэлтэйб?

Хээрэ, ойдо гарахадаа, хубсаhаяа хашагай шургажа, хүнэй нюсэгэн бэедэ хүрэжэ шадахагүйгөөр, нягтаар хубсалха шухала. Ойдо ороhонhоо хойшо гурба-дүрбэн час болоод лэ хубсаhандамни хашаг аhаад ябанагүй аа гү гэжэ хараха ёhотой. Ойдо амарха, хонохо-доо, наранай игаабари, хүурай газарта байрлабал дээрэ.

Магад хашагта хазуулаад, байбал, тэрэниие яража hуга татаhанай хэрэггүй, харин дүмүүхэнээр, хушууень таhалангүй бэеhээ hалгаха хэрэгтэй. Тиихын тула түрүүшээр хашагта тоhо, вазелин гү, али керосин түрхеэд, арба, арбан таба минутын туршада байлгажа, амиень бүтөөжэ алаад, нариихан hабагшаар хушууень орёожо аргаахан татан hугалха хэрэгтэй. Һүүлээрнь хашагай хазаhан нүхэндэнь йод түрхихэ ёhотой. Хашагта хазуулhан үдэрөө мартангүй, hэргылэмжын хэмжээнүүдые саг соонь хүүлэхын тула, түргөөр врачта хандаха шухала. Хашагай энцефалит үбшэндэ эсэргүү тарилга, вакцинаци мэтын бусад арга хэгдэдэг байна. Үбэлэй hарануудта, октябрьhаа апрель hара болотор энэ тарилга уридшалан хэхэ ёhотой. Апрель hараhаа хойшо тиимэ тарилга хэжэ болохогүй. Хабартаа ой модотой газараар ябадаг хүнүүд эдэ hарануудта заатагүй тиимэ тарилга хүүлэхэ уялгатай.

Хүнүүдэй энэ hэргылэмжын хэмжээ hайнаар абабал, энэ үбшэниие бэлээр зайсуулжа болоно.

Б. ТАХАЕВ,
республикын санитарно-эпидемиологическа станциин таhагые даагша.

Бэшүүрэй аймагай милициин таhагай хүдэлмэрилэг...эд гэмтэ хэрэгүүдые дары түргэнөөр элирүүлдэг юм. ...нэ таhагай ахалагша мүрдэгшэ милициин ахалагша лей...нант инспектор Иннокентий Васильевич Фалилеев, ...ЛКСМ-эй гэшүүн Иван Афанасьев гэгшэд үнэн шу...ргы ажалаараа коллектив соогоо мэдээжэ болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. В. Фалилеев, И. Афанасьев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТЭЭГДЫН hОНИН

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Хүрбын совхозой түб hууринда hүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ барилга ехээр хэгдэдэг болонхой. Энэ жэлдэшье олон шэнэ барилга эхилээ. Эндэхи леспромхозой хүдэлмэришэдэй хүсөөр тус бүридөө хоёр байратай 14 гэрэй барилга эхилэнхэй. Тэдэ гэрнүүдэй олонхинь hаядаа ашаглалгада ороо дүтэлөө. Тиихэдэ шэнэ гараж баригдана.

Эндэхи сомоной Совеэй гүйсэдком тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда ехэ анхарал табина. Энэ хүдэлмэридэ сомсоведэй депутадууд С. Закирова, Ж. Маланова ба бусад эдэбхитэйгээр хабаадана.

ҮШӨӨЛ ХҮДЭЛhӨӨР

Номгон даруу зантай, хүнгэн сарюун Дарима Дашиевае энэ нютагай хүн зон бүлтэ таниха, мэдэхэ болонхой. Энэ нүхэрэй үндэр наhатай боложо, пенсидэ гараhаар хэдэн жэл үнгэрөө. Теэд hанаа амар hуудаггүй, ажаллажал ябадаг зандаа.

Дарима Дашиева мүнөө совхозой 33 бүрүү даажа абаад, харууhалжа байна. Тэдэ бурунуудынь үбэлжэлгые hайнаар дабажа, тобир тарганаар ондо оруулагдаба. Энэ жэлэй түрүүшын табан hарын туршада бурунуудай толгой бүриин шэгнүүрые хоногтоо 550—600 граммаар нэмээгээ.

БЭРХЭ БАГША

Эндэхи дунда hургуулиин багша Василий Бадмаевич Баяртуев нютагай хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Энэ нүхэр тус hургуулида сэрэгэй эхин hуралсалаар хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Тиихэ зуураа hурагшадтайгаа сэрэгэй элдэб янзын наада эмхидхэдэг, шабинараа hонирхуулжа шададаг байна.

Василий Бадмаевич соёлой байшангай дэргэдэхи уран hайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Тэрэ шадамар бэрхэ баянист гэжэ суурхадаг юм. Тиихэдэ хүүгэдэй саадта ерэжэ, эдир багахан хүбүүд, басагадые хүгжэмдэ hургана. Тиимэл хадань нютагай зон тэрээндэ баяр хүргэдэг болонхой.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хоринн аймаг.

Ханда Лубсановна Банзарханова хорин гурбатайhаа Зэдын аймагай худалдаа наймаанай организацинуудта хүдэлжэ эхилээ hэн. Мүнөө 19-дэхи жэлээ прилавкын саанаhаа хүн зониие урихан харасаар угтан зогсоно. Банзарханова жэлhээ жэлдэ худалдаа наймаанайнгаа түсэб болон социалис уялгаа үлүүлэн дүүргэжэ ябадаг юм. 1973 оной социалис мүрысөөндэ илажа гараhандаа «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа hэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Петропавловкын сельпогой наймаалагша Х. Банзарханова. Д. ТОПОРКОВОЙ фото.

СОЁЛ КУЛЬТУРЫН hОНИН

СОВЕТ ХҮГЖЭМЭЙ ФЕСТИВАЛЬ ФРАНЦИДА БОЛОХОНЬ

СССР-эй, Франциин Культурын министерствэнүүдэй хэлсээнэй үндэhөөр ород, совет хүгжэмэй фестиваль июниин 16-hаа 28 болотор Парижай де ля Вилль гэжэ театр соо үнгэргэгдэхэ юм.

Табан жэлэй саада тээ Парижда иимэ фестивалиин болоходо, францууд манай ороной хүгжэмтэй танилсаа hэн. Тиихэдэ Франциин олонитэ совет композитор, дирижёр болон дуушадтай түрүүшынхеэ уулзаhан байгаа.

Энэ жэлдэ Францида үнгэргэгдэхэ фестиваль хабаадагшадайнгаа программын талаар тон hонирхолтой, ехэ түлөөлэлгэтэй байха юм гэжэ СССР-эй Культурын министерствэдэ мэдээсэбэ. Парижhаа гадна, Лилль, Нанта ба Анжертэ фестиваль болохо байна.

100 хүнhөө бүридэhэн совет дуушад, хатаршад ба хүгжэмэй искусствын ажал ябуулагшадай ехэ бүлэг, тэрэ тоодо СССР-эй Ехэ театрай дуушан Елена Образцова, дуушан, Гүрэнэй шангай лауреат Людмила Зыкина, дирижёрнууд Кирилл Кондрашин болон Александр Лазарев, композитор Тихон Хренников, скрипач Олег Коган, виолончелист Михаил Хольцер гэгшэд фестивальда хабаадахаар ошохо юм. Бородинай нэрэмжэтэ квартет, Гүрэнэй Юрловэй нэрэмжэтэ ород хоорой капелла концертнүүдые табиха байна.

Францин симфоническа эрхим оркестрнүүд фестивалиин концертнүүдтэ хабаадалсаха юм.

Фестивалиин боложо байхада, СССР-эй Композиторнуудай холбооной делегаци Францида ерэжэ, ороной хүгжэмэй олонитэтэй уулзалгануудые үнгэргэхэ, совет хүгжэм тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, лекцинүүдые уншаха түсэбтэй.

Совет мүнөө үеын хүгжэмэй амжаhан туйлалтануудтай, дуунай-симфоническа гайхамшаг зохёолнуудтай, совет республиканудай композиторнуудай зохёон байгуулхы ажалтай францууд шагнагшадые танилсуулха хүсэл зорилготойгоор фестивалиин программа зохёогдонхой.

Родион Щедринэй «Ленин арадай зүрхэндэ» гэhэн баяр ёhололой ораторие дуушан Л. Зыкина де ля Вилль гэжэ театр соо, мүн Францин хотонуудай концертын бусад залнуудта гүйсэдхэхэ юм. Щедринэй ораториин hүүлээр француз композитор Паласиогой «Ленин» гэжэ ораториин гүйсэдхэгдэхэ байhаниинь hонирхолтой. Энэнь нэгэ талаараа ехэ удха шанартай болоно бшуу. Юуб гэбэл, совет, француз арадуудай соёл культурын талаар харилсаа холбоон, үнинhөө хойшо байгуулагдаhан бата бэхи ёhо заншалнууд эб найрамдал, хүгжэлтэ дэбжэлтын аша туhада саашадань хүгжөөхэ hайн үндэhэ hуури болоно.

Францида болохо совет хүгжэмэй hайндэр энээндэ сэхэ хабаатай. Харюудань француз хүгжэмэй фестиваль энэ жэлэй ноябрь hарада манай орондо үнгэргэгдэхэ байна.

Людмила ПТИЦЫНА,
АПН-эй корреспондент.

КАРЕЛИДЭ ФИЛЬМ БУУЛГАГДАНА

«Мосфильм», «Ленфильм», «Дефа», «Суоми-фильм» болон бусад совет ба харин гүрэнүүдэй киностудинууд уран hайханай фильмүүдые Карелидэ буулгадаг байна.

Германиин Демократическа Республикын («Дефа» киностуди) кинематографистнууд «Мосфильмын» хабаадалгатайгаар Джек Лондоной зохёолнуудай үндэhөөр Кит и К» гэжэ үргэн экрантай үнгэтэ фильм Кончозертохи Косалма, Шуйска Чупагай райондо hаяхан буулгаба.

Һониной хэблэлэй агентствын корреспондент шэнэ фильм буулгаhан тухайдаа хөөрэхыень фильм буулгагшадай бүлэгэй гэшүүдтэ хандаhан байгаа.

ВЯЧЕСЛАВ СМЕЛЯНСКИЙ
«Мосфильмын» бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ:

— Соёл культурын талаар СССР-эй, ГДР-эй кинематографистнуудай харилсаа холбоо байгуулха түсэбэй ёhoop, «Кит и К» гэжэ фильм буулгагдаа. «Мосфильм», «Дефа» студинуудтай хамтаржа кино буулгадаг заншалтай юм. Энэнь hайн үрэ дүнтэй. Карелидэ ерэхэhээ урид энэ фильмын буулгабариие немец кинематографистнууд Германиин Демократическа Республикада, Чехословакида хэhэн байгаа. Немец нүхэд — фильмын режиссёр Конрад Нетцольд, оператор Ганс Хайнрихтай хамта хэрэгтэй газараа эндэ Карелидэ, Кончозертохи Косалмагай райондо олообди.

Фильмдэ хабаадалсахаар ГДР-эй театр ба киногой мэдээжэ артистнар Манфред Круг, Рената Блюмэ, Моника Войтович, Рольф Хоппе, Зигфрид Килиан болон киноискусствын бусад уран бэлигтэн уригдаhан байгаа. Американ мэдээжэ актёр, дуушан Дин Рид гол рольдо наадана.

Гадна, Петрозаводскын театрнуудай актёрнуудые уриhан, холын Чутоткоhоо табан ангуушаниие нохойнуудтайнь асарhан байнабди.

ТИМОФЕЙ ПААТ — Чукоткоhоо ерэhэн бригадир:

— Намтай хамта Михаил Тынанпеглау, Виктор Арачевун, Иван Аймет ба Владимир Тимкитегин гэгшэд фильмдэ хабаадалсана. Бидэ бултадаа В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ оро үсхэбэрилдэг колхозой гэшүүд, ангуушад — каюрнуудбди. Холын Хойто зүгтэ ажаhуудаг хадаа бидэ нохой унаае такси, машина шэнгээр тоолодогбди. 150 килограмм ашаае найман нохойгоор сүүдхын турша соо 360 километртэ абаашажа болоно. Чукоткоhоо самолёдоор 50 нохой асаржа, Петрозаводск ерээбди. Нохойнуудтайгаа хамта фильмдэ нааданабди.

КОНРАД ПЕТЦОЛЬД — фильмые зохёон буулгагша-режиссер:

— «Кит и К» — минии табиhан арба наймадахи фильм мүн. ГДР-эй телевидениин захилаар буулгаhан нэгэ фильмдэмни совет киноактер Николай Крючков наадаhан юм. Мүнөө энэ фильмдэ Дин Рид түрүүшынхеэ хабаадалсаба. Энээнэйнгээ hүүлээр Америкын Холбоото Штадуудай индеецүүд тухай фильм буулгахые Дин Ридтэй шиидэнхэйбди. Сценариин автор Дин Рид фильмдэ гол ролиие гүйсэдхэхэ юм.

«Кит и К» энэ зундаа ГДР-эй кинотеатрнуудта харуулагдаха байна.

ДИН РИД:

— Карелиие нэгэ бага ондоо байха гэжэ hанаhан байгааб. Ехэ саhатай, шэрүүн уларилтай hаа, фильм соо харуулагдаха ушарта тааруу байха hэн. Фильмын үйлэ хэрэгүүд шэрүүн хүйтэн Клондайк гэжэ газарта болоно бшуу.

Немец киногой уран бэлигтэнтэй хамта фильмдэ хабаадаhамни ехэ hайн байна. Залуу журналист алта бэдэрхээ бэшэ, харин хүнэй хүсэл зориг, тэрэнэй эрэлхэг зоригтой арга боломжонуудые харуулха зорилготойгоор Клондайк руу ерэнэ гэжэ фильм соо харуулагдана. Эбтэй этэйгээр, хүсэл эрмэлзэл түгэлдэрөөр фильм буулганабди.

Минии ерээдүйн түсэбүүд гү?

Карелидэ фильмын буулгагдажа дүүрэмсээр ГДР, Чехословаки ошохоб. Манай ороной, намтай адли фамилитай Джон Ридэй «Дэлхэйе доhолгоhон арбан үдэр» гэhэн мэдээжэ номоор фильм буулгаха тухай «Мосфильмтай» хөөрэлдөө хэжэ байнаб. Джон Ридэй ролиие гүйсэдхэхэ ехэл hанаатайб...

Тиимэhээ уулзатараа баяртай!

Пекка НИКИТИН,
АПН-эй корреспондент.

А. С. Пушкинай түрэһөөр 175 жэлэй ой

БҮХЭДЭЛХЭЙН СОЁЛШОД ПОЭТ ТУХАЙ

Пушкин дэлхэйн зуугаад хэлэн дээрэ оршуулагданхай. Энэ оршуулгануудай олонхииень олон яһатанай элитэ поэдүүд, уран зохёолшод хэһэн байдаг.

Пушкинай литературна алдар солые хилын саана тарааһан зоной эгээл түрүүшүүлэй нэгэн Проспер Мериме байгаа. Тэрэ агуу поэдэй зохёолнуудые француз хэлэн дээрэ оршуулдаг һэн. «Кармен» гэжэ повесть бэшэхэдээ, Мериме Пушкинай «Цыганы» гэжэ поэмын сюжет хэрэглэһэн юм. Юуб гэхэдэ, энэ поэмэ хадаа «Пушкинай агууехые, тэрэнэй зохёохы маягые эгээл һайнаар харуулһан бүтээл» француз уран зохёолшо тоолодог байгаа бшуу.

Пушкинтай нэгэ үедэ ажаһууһан немец шүүмжэлэгшэ Фарнгаген фон Энзе гэгшэ тэрэнэй творчествые тон һайнаар мэдэхэ байһан юм. Хүн түрэлтэнэй оюун бэлигэй, оюун бодолой һүлдын хоёр ондоо талые бодото дээрэнь харуулһан агуу поэдүүд Гёте Байрон хоёр Пушкинай зохёохы ажал соо батаар нэгэдэн ниилээ гэжэ Пушкин тухай бэшэһэн статья соогоо тэрэ бэшэнэ. «Пушкинай гансаханшье дуу абажа хараа һаамнай, ородой поэзи ямаршье болбосоронги поэзитэй сасуу һуури эзэлхэ дүүрэн эрхэтэй», — гээд, фон Энзе мүн лэ хэлэнэ.

Гэбэшье Польшын агуу поэт Адам Мицкевич мэтэ уран гоёор Пушкин тухай бэшэһэн хүнүүд олдохогүй хаш даа. Агуу ород поэдэй үхэл тухай дуулахадаа, тэрэ гүн зүрхэнһөө гажарһан юм. «Пушкиниие хэншье һэлгэжэ шадахагүй. Иимэ хүн нэгэл дахин түрэдэг», — гэжэ тэрэ некролог соогоо бэшээ һэн. Адам Мицкевич Пушкинтай дүтэ танил байһан юм. Мүн Пушкинай зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ уншаха арга боломжотой байгаа. Тиимэһээ хари гүрэнэй бэшэ поэдүүдһээ һайнаар Пушкиниие мэдэхэ байгаа ха юм.

Европодохи революционно хүдэлөөнэй үшөө нэгэ шата болоһон 1848 оной урдахана Италиин агуу революционер Джузеппе Мадзини Европын культурада Пушкинай эзэлһэн һуури тухай иигэжэ бэшээ һэн. «...Мицкевич, Коллар, Пушкин мэтын үзэл бодолтой поэдүүдэй творчество соо Европые хубилгаха агуу хүсэнэй (революциин) ерэхые зүгнэһэн зүйлнүүдые олохо боломоор».

Үнэхөөрөөшье, Пушкин тэрэ сагайнгаа шухалын шухала асуудалнуудые хёрхоор адаглан элирүүлжэ шадаа. Тэрэ «үзэл бодолойнгоо хүгжэлтын талаар үе сагтаяа нэгэ жэгдэ ябахаһаа» гадна, тэрэнэй хүсэжэ, ерэхэеэ байһан сагые обёорһон байгаа ха юм.

Карл Маркс Фридрих Энгельс хоёр Пушкинай поэзи соо ород арадай ажабайдалай бүхы талань харуулагдаа гэжэ бэшэһэн байдаг. «Евгений Онегиниие» уншахадаа, Маркс Энгельс хоёр нэгэдэхи бүлэг соохи мүрнүүдые онсо тэмдэглээ һэн. Пушкинай герой «Адам Смидые уншажа», гүрэнэй яажа баяжадагые, эд хэрэгсэлэй байбал, алта мүнгэнэй юундэ хэрэггүй болодогые һайн ойлгоһон байгаа. Харин геройн эсэгэ энээниие ойлгонгүй «газараа зээлеэр үгэдэг» һэн.

«К критике политической экономии» гэжэ статья соогоо Рикардын теоридо мүнгэн эд хэрэгсэл хоёрой худхаржа илгаагүй болошоһон тухай хэлэхэ зуураа, Карл Маркс Пушкинай шүлэглэмэл роман соохи энэ мүрнүүдые һанан иигэжэ бэшэнэ: «Пушкинай поэмэ соо геройн эсэгэ эд хэрэгсэл хадаа мүнгэн болодог гэжэ ойлгоногүй. Зүгөөр мүнгэн эд хэрэгсэл болодог гэжэородууд үни ойлгоо». Тэрэ ойлгоһон ородынь Пушкин байгаа. Фридрих Энгельс ород нүхэдтөө бэшэһэн бэшэг соогоо Марксын энэ һанамжые дэмжэн гүнзэгырүүлнэ. Адам Смидэй ойлгоогүй юумые «танай Пушкин үни ойлгоо».

1899 ондо А. С. Пушкинай түрэһөөр 100 жэлэй ой үргэнөөр тэмдэглэгдээ һэн. Гурбан һарын турша соо Европын газетэ, журналнууд тэрээндэ зорюулагдаһан статьянуудые, шэнжэлэлгэнүүдые толилжо байһан юм. Эмиль Золя Пушкинда зорюулагдаһан эдэ үдэрнүүдые хүн түрэлтэнэй болбосоронги соёл культурын һайндэр гэжэ нэрлээ һэн. Тиигээд ород нүхэдтөө бэшэһэн бэшэг соогоо иигэжэ хэлэһэн байдаг: «Мүнөө сагай ород литературын эсэгэ, агуу Пушкинай мүнхэ дурасхаалда зорюулагдан үнгэржэ байһан энэ һайндэрэй үедэ бүхы зүрхэ, сэдьхэлээрээ таанадаар байһанаа мэдүүлхэ аргатай байһандаа ехэ баясанаб. Би Пушкинда дуратайб. Национальна удха шанартай зохёолнуудынь бүхэдэлхэйн культурын баялиг болоһон, иимэ гүн ухаатай, сэсэн зондо дуратай байнгүй яахабибди. Би Пушкинай урда... һүгэдэжэ байһанаа мэдүүлнэб...».

1937, 1949 онуудта манай орон соо болоһон Пушкинай дурасхаалта үдэрнүүд бүхы дэлхэй дээрэ суурятаа һэн...

1937 он. **«Пушкин агууехэ уянгата поэт. Тэрэнэй һанал мэдэрэлэй үнэн сэхэ байһаниинь хэншье ойлгохо. Тэрэнэй ухаан бодолой гүнзэгые хүн бүхэн мэдэрхэ. Тэрэнэй творчество хододоо гүн удхатай байха. Энээнһээ уламжалан, творчествынь бүхэдэлхэйн удха** шанар элирнэ», — гэжэ мэдээжэ американ уран зохёолшо Теодор Драйзер энэ үдэрнүүдтэ бэшээ һэн.

«Тэрэнэй алдар соло, зохёолнуудынь бүри үргэнөөр тараг», — гэжэ Ромен Роллан тэрэниие дэмжэнэ.

Чех уран зохёолшо Карел Чапек Пушкинай творчестводо тон үндэр сэгнэлтэ үгөө һэн. «Пушкин өөрынгөө искусстваар арад түмэнэй һэрихэеэ байһые «зүгнөө». Пушкинай искусство хилэгүй, сагай мэдэлдэ хэзээдэшье орохогүй». Карел Чапек ородой поэдые агууехэ генинүүдэй тоодо оролсоно гэжэ тоолохо зуураа, «тэрэнэй творчество ород арадай ажабайдалай таһаршагүй хубинь болоо» гэжэ хэлээ һэн.

«Пушкинай творчество хадаһаа харьялһан дошхон булаг мэтэ», — гэжэ Чилиин поэт Пабло Неруда 1949 ондо бэшээ.

Мартин Андерсен-Нексе Пушкинда зорюулагдаһан үдэрнүүдэй үедэ хэлэһэн үгэ соогоо: **«Пушкин хүн түрэлтэнэй замые гэрэлтүүлэн ябаһан зоной, гэрэлтүүлэн ябагшадай газаршан, мүнхэ мүшэниинь байгаа»,** — гэжэ тэмдэглээ һэн.

«Социальна болон расова **үзэл бодолые диилэн яларһан Пушкинай гениин урда һүгэдэнэб»**, — гэжэ Англиин мэдээжэ уран зохёолшо Герберт Уэлс бэшэһэн байдаг.

Иигэжэ ородой агуу поэдэй творчествын бүхэдэлхэйн удха шанартай байһан тухай элдэб оронуудай искусствын ажал ябуулагшад хэлэһэн байна. Мүнөө үедэшье Пушкинай поэзи хүн түрэлтэнэй харгы замые гэрэлтүүлһээр.

Александр ЗВОЗНИКОВ
(АПН).

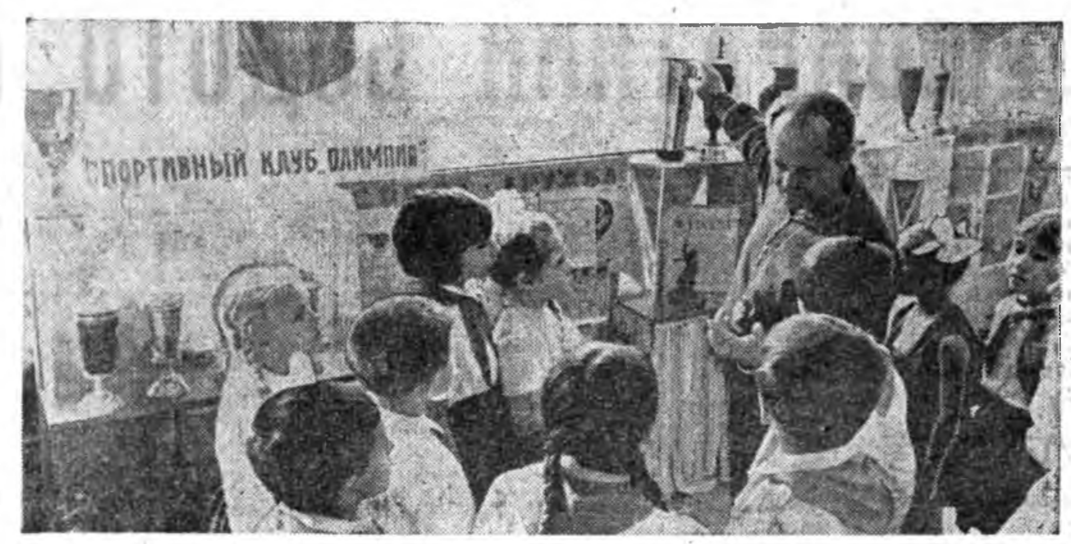

«ОЛИМПИЯ» ГЭЖЭ СПОРТЫН КЛУБ

Волгоградай Советскэ районой 109-дэхи һургуули спортоор суурхадаг. Һургуулиин «Олимпия» гэжэ спортын клубта хүнгэн атледүүд, шатаршад, волейболистнууд, баскетболистнууд, хоккеистнүүд, футболистнууд ба гимнастнууд һорилго хэдэг юм. Һургуулиин һурагшадай һуралсалдань спорт һайн нүлөө үзүүлдэг. Энэ һургуулиин гурбадахи һурагша бүхэн — спортсмен, һурагшадай 65 процентнь ГТО-гой нормативуудые тушааһан байна.

«Олимпия» клубай баскетболистнууд хэдэн жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр городой түрүү һуури эзэлжэ ябана. Гимнастнууд, волейболистнууд городой мүрысөөнүүдтэ ходо илажа гарадаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: физкультурын багша, арадай гэгээрэлэй отличник А. П. Братинский «Олимпия» клубай түүхэтэй һурагшадые танилсуулна; һургуулиин ахамад багша Н. Б. Токмаков (баруун гарһаа), һургуулиин директор К. Г. Филин, һургуулиһаа гадуур хэгдэхэ ажал эмхидхэгшэ Г. С. Худякова, ахалагша пионервожата Т. И. Якименко гэгшэдые хэхэ ажалтайгаа танилсуулжа байна; клубай гэшүүд ээлжээтэ хэшээлдэә.

ТАСС-ай фотохронико.

УРДЫН БА МҮНӨӨНЭЙ ХҮСӨӨТЭ НЮТАГ

Мухар-Шэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн Хүсөөтэ гэжэ нютагта түрэһэн хүмби. Октябриин хубисхалай урда энэ нютагта гол түлэб мал ажалтад ажаһуугаа. Жэлэй дүрбэн сагта малаа дахажа, хада гүбээнүүдэй хаягаар нэгэ-хоёр айл ажаһуудаг бэлэй. Хоёр-гурбан хүбүүтэй айл байбал, нэгыень заагүй хувараг болгодог заншалтай һэн. Тиимэһээ манай Сагаан-Шулуутайда ламанар олон байһан юм. Тэрэ үедэ кинотеатршье байгаагүй, һургуулишье гэжэ үгы һэн. Зайн гал гэжэ һанаан заяандашье орохогүйһөө байха, керосинтай, шэлтэй лаампашье байгаагүй. Модон анзаһа, хүһан борной морёор гү, али үхэрөөр жүдхүүлжэ үгытэйшүүл нэгэ-хоёр десятина таряа таридаг байгаа. Урдань энэ нютагтамнай магазин байгаагүй юм. Хонхоло, Никольск һуурин тосхонуудай наймаашад хүдөөгөөр ябажа, ажалшадһаа адууһа мал хахад сэнгээрнь худалдан абажа, өөһэдынгөө эд бараа үнэтэй сэнгээр үгэдэг байгаа. Тиихэдэ зарим хүн Дээдэ-Үдэ город ошоходоо, морёор хэдэн хоногто ябажа хүрэдэг, ехэнхидээ нэгэ-хоёр үхэр малаа хүтэлөөд, ябагаар ошодог бэлэй.

Харин мүнөө... Ерэ юһэн Хашхарга гэжэ ехэ хадын араар түбхинэһэн Хүсөөтэ, Шэнэһэтэ тосхонуудта хоройгоор дүүрэн хонид, олон тоото үхэр мал тала дайдые бүрхөөн бэлшэнэ, тобир тарганаар үсхэгдэнэ. Тиихэдэ хоолос дүүрэн томо ороохотой таряан далай долгилжо байдаг. Эдэмнай Түгнын эхиндэхи «Одон» совхозой баялиг болоно. Тиихэдэ тус ажахыда хэды олон машина, техникэ абтанхай, хэтэ мүнхэдөө ашаглагдаагүй байһан газарые элдүүрилжэ, амбаар дүүрэн таряан хуряагдана, атар тарган мал үдхэгдэнэ гээшэб. Эгээл мүнөө тус совхозой мэдэлдэ 28 автомашина, элдэб түхэлэй 100 гаран трактор, комбайн ажахын хүдэлмэри дээрэ хэрэглэгдэнэ. Тиихэдэ ажахын бүхы бааза, фермэ, отаранууд электрын галаар гэрэлтүүлэгдэнхэй, холоһоо яларан харагдажа байдаг болонхой. Энээнһээ гадна, совхозой хүдэлмэрилэгшэдһөө үмсэдөө 32 хүн автомашинатай, элдэб маркын 55 мотоциклтай болоһон байха юм.

Мүн Хүсөөтэ, Шэнэһэтэ тосхонуудта, дунда ба эхин һургуулинууд, клубууд ба улаан булангууд хүдэлнэ. Иигэжэ манай арад зоной агууехэ багша В. И. Ленинэй байгуулһан Коммунис партиин хүтэлбэрээр коммунизм тээшэ эрид шууд дабшажа ябахыень харахада урма баяр түрэдэг лэ.

Д. МУНКОЕВ,
тусхайта пенсионер.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 14.35 — Таабаринууд ба тайлбаринууд» гэһэн дамжуулга үхибүүдтэ харуулагдаха (үнгэтэ). 14.50 — Һүүлэй һонин. 15.00 — «Түрэл аялганууд» (үнгэтэ). 15.25 — «Его зовут Лучо» — **Чилиин** Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланда зорюулагдаһан телевизионно-документальна фильм харуулагдаха. Чилиин уран зохёолшо Хосе Мигель Варас оролто үгэ хэлэхэ. 16.35 — Ф. Лист. Оркестртэй наадаха фортепианын хоёрдохи концерт (үнгэтэ). 16.55 — «Мадемуазель Нитуш». — Ф. Эрвейн опереттэ (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 18.15 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.45 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.45 — «Руины стреляют» — телевизионно уран һайханай фильм (5-дахи сери). 20.50 — 21.00 — Забһарлалга. 21.00 — «Руины стреляют» (6-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 22.15 — «Найдабаритай хүнүүд». 22.35 — Түрэлхидтэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөн.

«Орбита». 23.00 — «А плюс Б» — залуушуулай программа. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.45 — «Урда жэлнүүдэй кинолентэнүүд». «Хонгорогто даруулһан гэр» — уран һайханай фильм. 01.25 — «Опереттэдэ дуратайшуулда» (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.15 — А. С. Пушкин. «Евгений Онегин». Романһаа бүлэгүүд. РСФСР-эй габьяата артист Я. Смоленский уншана.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Үүрээр саазалагдаба» — уран һайханай фильм. 20.30 — Эстрадна хүгжэмэй концерт. 21.05 — «Ехэ дайнай һүүлээр» — телевизионно документальна фильм.

«Орбита». 22.15 — Уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай концерт (үнгэтэ). 22.30 — «Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана.

НЬЮ-ЙОРК

А. Гарриманай мэдүүлгэ

ТАСС

Совет-американ харилсаае саашадань һайжаруулха хэрэгтэ амжалта туйлахаар эрид шиидэнги байһанаа Совет правительство элирхэйлэн харуулна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хөөрэлдэхэдөө ойлгоһон байнаб гээд американ политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша А. Гарриман американ журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Президент Р. Никсонэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэлгэ шахардуу байдал саашадань һуларуулха арга нүхэсэл болохо байна гэжэ Л. И. Брежнев тоолоно гээд тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

Шахардуу байдал һуларуулхын тула Л. И. Брежневэй ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байһыень ойлгооб гэжэ А. Гарриман тэмдэглээ. Совет-американ харилсаанай элдэб асуудалнуудаар, тодорхойлон хэлэхэдэ, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлалгаһаа эхилээд, худалдаа наймаа эрхилэлгэ хүрэтэр олон асуудалнуудые Кремль соо болоһон хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэһэн байнабди. Л. И. Брежневэй али бүхы асуудалаар һанамжануудаа үнэн сэхэ руунь хэлэһэниинь намда ехэтэ һайшаагдаһан байна гэжэ А. Гарриман мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Зүб эрилтэнүүд

ТАСС

Зунай эхеэр США-да буһалгаата хүдэлөөн улам үргэдэжэ байнхай.

Холбоото Штадуудай 110 мянган оёдолшон хүдэлмэреэ зогсообо. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, пенсеэр хангалгые һайжаруулха эрилтэ табина.

Ажалшадай зүб эрилтэ хангахые арсаһан оёдолой промышленностиин 750 нэгэдэлэй, компаниин хашалта харшалалгада эсэргүүсэжэ эдэнэр буһалгаа соносхоо.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ЛИССАБОН

ХАНИ БАРИСААНАЙ БҮЛГЭМ

ТАСС

«Португали—СССР» гэжэ хани барисаанай бүлгэмэй эмхидхэлэй комиссиин заседани эндэ болобо. Советскэ Союзай, СССР-эй арадуудай ажабайдал тухай португалиинхидта мэдээсэжэ байха гээшэ бүлгэмэй гол зорилго болоно. Советскэ Союзай арадуудтай соёлой харилсаагаа хүгжөөлгэдэ, совет литературын библиотекэ эмхидхэлгэдэ, СССР-эй арад зоной байдал тухай выставкэнүүдые нээлгэдэ, конференцинүүдые үнгэргэлгэдэ бүлгэм ехэ туһа хүргэнэ.

«СССР-эй хүн зоной байдал тухай мэдээсэлнүүдые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, совет арадуудтай хани барисаа тогтоохо» дуратай Португалиин бүхы хүнүүд бүлгэмэй хүдэлмэридэ хабаадуулагдахаар уригдаха байна.

Чилиин патриодуудые сүлөөлхэ!

Чилиин патриодуудые дэмжэһэн үргэн ехэ ябуулганууд бүхы дэлхэй дээрэ үнгэргэгдэжэ байна. Политическэ ажал ябуулагшад, ниитын эмхинүүд, гадаадын газетэнүүд мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ, тунхаглахадаа, үндэһэн хуули, эрхэ сүлөө үгы хэһэн сэрэгэй хунтын хашалта харшалалтануудые, хардалга мүрдэлгэнүүдые эрид буруушаана. Чилиин патриодуудые, ороной Коммунис партиин Генеральна секретарь Л. Корваланиие сүлөөлхэ эрилтэ табина.

ПАРИЖ. ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше Парижда ерээд байһан О. Бусси де Альендитэй июниин 4-дэ уулзажа хөөрэлдэбэ. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө Чилиин шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхыень Франциин ба Европын бусад оронуудай олониитые Франциин коммунистнууд уряална гэжэ Ж. Марше хэлэһэн байна.

Фашис хунтада эсэргүүсэн, Чилиин арадай хэһэн тэмсэлые саг үргэлжэ дэмжэжэ байһанайнь түлөө О. Бусси де Альенде Франциин Коммунис партида баяр баясхалан хүргэбэ.

ЖЕНЕВЭ. Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын комитедэй үүсхэлээр фашис диктатурада эсэргүүгээр Чилиин арад зоной хэжэ байһан тэмсэлые дэмжэлгын долоон хоног Швейцариин ехэ ехэ хотонуудта эхилбэ.

(ТАСС).

СОФИ

Камерна хүгжэмэй фестиваль

ТАСС

Камерна хүгжэмэй уласхоорондын фестиваль Болгариин эртэ урдын Пловдив хотодо нээгдэбэ. Хүгжэмэй энэ жанрта дуратайшуул Болгариин, ГДР-эй, Советскэ Союзай, Чехословакиин, ФРГ-гэй мэдээжэ коллективүүдтэй, хүгжэмшэдтэй уулзаха байна. Совет пианист М. Ерохин, скрипач В. Третьяков, Прагын струнна квартет, Болгариин «Мадригал» гэжэ камерна хоор ба бусад хэдэ хэдэн коллективүүд бэлигээ харуулха.

ЛИССАБОН

Португалиин гол шухала асуудалнууд

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн О. Родригиш Пату «Секулу» гэжэ газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, Португалидахи политическэ байдал тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байна.

Орон дотор демократическа хубилалтанууд хэгдэжэ байна гээд мэдүүлхэ зуураа, Португалидахи демократическа хүдэлөөн түрүү үзэлтэй гол хүсэнүүдтэй нэгэн байгаа, байһааршье гэжэ хэлэбэ. Коммунистнууд социалистнууд, католигууд ба бусад демокрадуудай тэрэнэй зэргэнүүдтэ нэгэдэн ороһон дээрэһээ политическэ нүлөөниинь байна.

Португалиин Коммунис парти үргэн ниитэ зоной дунда ехэ нүлөөтэй болонхой гээд О. Родригиш Пату мэдүүлээ. Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ тэрэ хододоо түрүү зэргэдэ ябана.

ЛИССАБОН

Ажалшадай манифестаци

ТАСС

Үргэн ниитэ ажалшадай демонстраци, митинг Лиссабоной түбтэ болобо. Португалиин профсоюзуудай федерациин уряагаар Улаан тугуудые, национальна лозунгнуудые бариһан демонстрантнууд Португалиин ниислэл хото соогуур ябаба. Хүдэлмэришэд, алба хаагшад, солдадууд, матросууд, офицернүүд демонстрантнуудай дунда ябаа.

Португалиин профсоюзуудай федерациин хүтэлбэриин гэшүүн Ф. Кананш Роша митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Хүдэлмэришэн ангиин дайсадта эсэргүүгээр Лиссабоной ажалшад эрид шууд тэмсэхэ ёһотой гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ЖЕНЕВЭ

Дүнгүүдые гаргаһан документнүүдтэ гар табигдаа

ТАСС

Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгаан тарааха гурим, саг, мүн булимтаран эзэмдэгдэһэн Сириин газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргахые тодорхойлһон эсэсэй документнүүдтэ Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые амгалан гуримаар шиидхэхэ Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан конференциин сэрэгэй хүдэлмэришэ бүлэгэй заседани дээрэ гар табигдаа. Тодорхойлон хэлэхэдэ, июниин 26-да дүүрэхэ ёһотой Израилиин сэрэгүүдые гаргалгын түсэб-расписанида, Сириин ба Израилиин сэрэгүүдые һалгаан тараалгын картада гар табигдаһан байна.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые амгалан гуримаар шиидхэхэ Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан конференциин түрүүлэгшэнэр: СССР-эй түлөөлэгшэ — элшэн сайд В. М. Виноградов, США-гай түлөөлэгшэ — элшэн сайд Э. Банкер, мүн ООН-ой Генеральна секретариин орлогшо Р. Гуйер, Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой онсо даабарита зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша генерал-лейтенант Сийлэсвуо эсэсэй документнүүдтэ гар табилгын ёһололдо хабаадаба.

Сириин талаһаа — генерал Тайер, Израилиин талаһаа — генерал Шафир документнүүдтэ гар табяа.

Сириин-Израилиин хэлсээнэй үндэһөөр сэрэгүүдые хоёр тээшэнь тараалга июниин 6-да эхилбэ.

Сэрэгэй хүдэлмэришэ бүлэгэй ажалай дүнгүүд Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороо зүришэлдөөе бүхы дээрэнь политическэ аргаар гуримшуулха арга олгохонь ха гэжэ эндэ тэмдэглэнэд.

ВАШИНГТОН

Капитолидохи тэмсэл улам шангадана

ТАСС

Пентагондо айхабтар ехэ мүнгэ һомололгые буруушаалга Капитолидо улам үргэдэжэ байна. Конгрессэй нэгэдэмэл экономическа комиссиин түрүүлэгшын орлогшо У. Проксмайр сенадта үгэ хэлэхэдээ, американецууд сэрэгэй гаргашануудта улам ехэ мүнгэ һомолхо баатай болоно гэжэ мэдүүлбэ. Оборонын министерствын ябуулгаһаа уламжалан, Холбоото Штадуудта мүнгэнэй үнэ ехээр унажа байна гээд тэрэ хэлэбэ.

Хараалагдаһан сэрэгэй гаргашануудые пентагон хододоо үлүүлнэ гэжэ Түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Л. Эспин мэдүүлээ. Тиин эдэ бүгэдые конгрессһээ, үргэн олониитэһээ нюуxые оролдоно. «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоосоогоо ехээр бусайдуулһан дээрэһээ, олониитые хэр мэхэлжэ байһыень ойлгохонь хүшэр болоно», — гээд конгрессмен мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Харата ябуулгаяа үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ хархис ябуулгаяа Израиль үргэлжэлүүлһээр.

Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой адаглагшын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 31-дэ, июниин 1-дэ, 2-то Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүд Ливанай газар нютагуудта нэгэнтэ бэшэ добтолһон байна. Үдэр бүри Израилиин самолёдууд Ливанай агаарай дайда руу нэбтэрэн ороно.

УНШАГТЫ һонирхохол байхат

ЯМАР САРИ ЭРХИМ ҺАЙН БЭ?

ЭНЭДХЭГ ЭХЭНЭР ... зургаан метр утаа аад, ним... бүдөөр ташааргаараа бү... орёогоод, нэгэ үзүүрыень ... дэээгүүрээ хаяад ябадаг юм.

Суута Ганг мүрэнэй ... дээрэхи индустриудай ... хото — Бенареста урлан ... дэгдэһэн сарие энэдхэг ... нэрнүүд юунһээшье ... тоолодог байна.

Юрэдөө, сари юундэ ... хэг эхэнэрэй заншалта ... саһан болоо юм? Яагаад ... нарес сарие угалзатуулан ... ладаг ехэ түб болоо хаб ... ушар шалтагаанииень ... рүүлхэ гээшэ бэрхэтэй. ... хэхэ торгон бүд Бенарес... шье, мүн дүтэ шадаршье ... хэгдэдэггүй. Олон зуун ... туршада Индиин бусад ... тагуудхаа, хилын саана... Италиһаа, Японһоо торгон ... ехээр шишэ асарагдадаг ... на. Бенареста угалзату... урлагдаһан сари Индидэ ... үнэтэйгөөр сэгнэгдэдэг.

Бенаресай сари — искус... вын уран нарин бүтээл ... Тэрэниие үйлэдбэрилхэ ... арга хэдэн зуун жэлдэ ... хубилаагүй. Мүнөөшье ... тор Бенаресай урлашуул ... за хээень гараараа хэдэг.

Эдэнэр саритай болохо ... рөө ехэтэ хүлеэдэг юм. ... үдэртөө хэдэн жэлэй ... соо бэлэдхэл хэдэг. ... мүнгэн гү, али алтан утаһа ... угалза шэрэгдэһэн гоё һайх... сари айхабтар үнэтэй. Бе... ресай 200 мянган нэхэгш... энэ талаар ехэ габьяатай юм.

МООДОҺОО БОЛОЖО...

ШРИ ЛАНКАГАЙ «пар... махерска цехэй» хүдэлмэриш... дые нэгэдүүлдэг бүлгэмэй ... лөөлэгшэд гэгээрэлэй минист... тэ бэшэг эльгээхэдээ, ... утаар табихыень, һахалаа ... гуулхыень студентнэрые хор... һон хатуу шанга указ гарга... эрилтэ табяа. Иимэ эрил... юундэ табиха болоо юм гэб... нютагай залуушуулай дунд... моодно болоһон һаглагар ... үһэн, һахалаа табилга ... мэтэһээ уламжалан, парик... херсэкнүүдэй ашаг олзо ... доошолбо. «Хэрбээ иигэж... үргэлжэлээ һаань, хоолой... тэжээхэ аргагүй болохо ... ди», — гэжэ эдэнэр гомдо... барина.

ЭРЭЕН ГҮРӨӨҺЭДЫЕ ХАМГААЛНА

БҮХЫ ДЭЛХЭЙ дээрэ ... да гараһан бенгальска 250 ... ран эрээн гүрөөһэ, 50.000 ... хамгаалха проект Бангла... шэй правительство табиб... Үни холоһоо хойшо мүнөө ... рэтэр эрээн гүрөөһэнэй арһ... дэлхэйн дэлгүүр дээрэ үнд... рөөр сэгнэгдэдэг юм.

Энээнһээ уламжалан, ... гуушад эрээн гүрөөһэдые ... гүйгөөр хюдахан байгаа.

Мүнөө Бангладешэй Ре... публика дотор эрээн гүрөөһ... леопард, сагаан далитай ну... һа, мүн хоморой бусад ... амитадые, шубуудые агнал... хоригдонхой. Эдэниие ... гаалхын тула хэмжээнүүд ... тажа байна.

ДАЛАЙН ЗАПОВЕДНИК ЭМХИДХЭН БАЙГУУЛХА

НАЦИОНАЛЬНА далайн ... рүүшын заповедник орон до... тор эмхидхэн байгуулха тух... шиидхэбэри Малайзида аб... ба. Урда Хитадай далайн ... лэг олтирогуудые тойруула... 14 дүрбэлжэн миль хэмжэ... тэй дайдые гол түлэб ... байсанууд хүреэлэхэ байн... Эдэнь Сабах гэжэ зүүн ... дай ниислэл хото — Кота-К... набалуһаа хойгуур хоёр ... лээр гараха юм. Гайя гэ... эгээн ехэ, үзэсхэлэн арал ... поведникэй түб болохо. ... рын, мүн барилгын материа... болохо элһэ хайрай тон ... тэй боложо байһанһаа ула... жалан, Сабахай шүрэ ба... нүүдай, пляжнүүдай һандар... һалаха түйлдаа хүрэһэн дээр... һээнь энэ заповедник эмх... хэгдэн байгуулагдаа. Пра... тельствын шиидхэбэри ... шухаг амитанай ба ургамал... аймагые хамгаалха арга ... гохо байна. Мүн эндэхи ... морой модо, һөөгүүд хамга... лагдаха. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан... «Һунгуулиин урда ... ажалай вахтада» — ... луулбари. Һунгуулиие ... туулан. Хүдөө ажа... шэнжэлэл. ТАСС-ай һ... лэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһан... Улаан-Үдын горсове... сессиһээ. Һунгуулиие үг... лан. Хүдөөгэй һонин.

Гурбадахи хуудаһан... «1974 — ажалай семес... — Е. Карпиениин стат... «Газарай түхэл шарай ... билна» — В. Марки... статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһан... Элдэб һонин. Спорт.

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА!

1974 оной хоёрдохи хахадта хэблэгдэн гараха «Буряад үнэн» газетэдэ захил абалга үргэлжэлһөөр.

Аймагуудай «Союзпечать» агентствэнүүдтэ, холбооной отделенинүүдтэ, хэблэл тарааха ниитын түлөөлэгшэдтэ захил хэжэ болохо.

Хахад жэлэй захилай сэн 3 түхэриг.

Хүндэтэ уншагшад! «Буряад үнэн» газетэдэ захил хэхэеэ бү мартагты!

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03433. Заказ № 0044